

Slovani leta 1893.

V političkem pogledu so letos med Slovani najvažnejša dejanja ta, katera so v neposredni zvezi z Rusijo. Na čelu in mednarodnega pomena so Tulonske in ž njimi združene obče francoske slavnosti ob dohodu ruskega brodovja k francoskim obrežjem. Vsa Evropa je morala priznati ob tej priliki važnost izražena simpatij in mišljenja med francoskim in ruskim narodom. Naj si bode med Rusijo in Francijo kaka pisana pogodba ali ne, toliko je sedaj jasno, da evropski mir se odslej vzdržuje ne jednostranski samo s pomočjo trozveze, ampak z nekakim ravnovesjem te trozveze z jedne ter Francije in Rusije z druge strani.

Tulonske slavnosti so znamenite tudi gledé na cerkveno politiko. Kardinali, škofje, v obče viši svečniki francoski so ob teh slavnostih blagoslavljali ruski narod, povdarjali identičnost odločujočih točkov katoliške in pravoslavne vere, in rusko visoko in niže svečeništvo se je odzvalo v istem smislu. Zagovorniki trozveze so opazili, da tudi Vatikan je odločno obrnil svojo politiko v smislu, ki bi ugajal Rusiji in Franciji, in so zaradi tega ravno letos napadali Leona XIII. Vsled ruske politike bi bila po takem odslej Evropa razkrojena na dva mogočna tabora, katera skuša diplomacija utrditi s te in one strani s pridruženjem ali pridobivanjem malih držav in narodov. Velevlasti so tudi letos nekako tekmovali, kakó bi si podredile male države, katere sosebno med Slovani pozabljajo kaj rade, kam prav za prav spadajo. Nenaravni antagonizem se pospešuje sosebno med balkanskimi državami, v tem ko germanske države vedó dobro, kje je pravi magnet za nje.

Važna so letos zlasti trgovinska pogajanja Rusije z Avstro-Ogersko in Nemčijo. Avstro-Ogerske zunanja politika je letos izrecno kazala na nekako zboljšanje razmer med Rusijo in Avstro-Ogersko, in v Nemčiji so zavistno opazili to, bodisi mišljeno ali pa dejansko približevanje. V Nemčiji namreč dobro čutijo velikanski

pomen, ki bi ga imeli ugodni trgovinski dogovori Avstro-Ogerske z Rusijo, in veliki političski mislitelji trdó, da bi ravno s takimi dogovori Avstro-Ogerska opomogla si ne le gmotno, ampak tudi v internacijalni politiki, vsled katere prištevajo doslej Nemčiji prevesje; s pomočjo ugodnih trgovinskih razmer z Rusijo bi pa Avstro-Ogerska tudi političski premagala preveliki vpliv, ki jej drugače žuga od Nemčije. Ravno napadi na Avstro-Ogersko tudi v nemškem državnem zboru zastran trgovinskega dogovarjanja med Rusijo in Avstro-Ogersko daje, oziroma utrjuje direktivo naši zunanji politiki.

Na znotraj je Rusija utrjevala se financijalno, in se je ta znamenita gospodarska stran pokazala letos jako ugodna. Mnogo pomenljivih ukrepov se je letos izvršilo gledé na Židovstvo, nemške naselbine, Finlandijo, pribaltiške pokrajine, potem gledé na zboljšanje in pospeševanje kmetijstva in pomnoženje vsakovrstnih šol in knjižnic. Za niže množice se je storilo jako mnogo. Napredek je velik, dasi se ne pozna toliko, kakor v manjših državah in državicah.

Črna Gora je najmanjša slovanska država, vendar poleg Rusije najsamostalniša. Obé državi ste brez zapadno-evropskih konstitucij, a Črnogorci uživajo pri modrem vladanju svojega kneza več svobodo, nego v vsaki konstitucionalni državi. Politiški je kneževina letos napredovala v tem, da so se jej izkazovale posebne simpatije od raznih držav in narodov. Na znotraj je knez obhodil državo ter mnogo ukrenil v povzdigo kmetijstva in gmotnega položaja. Nepretržna zveza z Rusijo in simpatizovanje z ruskim narodom podeljuje Črni Gori več samozavesti in moralne sile, nego je morejo imeti mnogotere večje ali celó velike države.

Bolgarsko še vedno vodijo državniki, ki ne le da nimajo več razuma za grško-slovansko kulturo, ampak še prezirajo in teptajo to, kar je bolgarskemu narodu ostalo po starodavnih verskih, kulturnih narodnih tradi-

cijah. Sovraštvo proti Rusiji provzročuje zaporedoma politiške pravde, in z večine izmišljeni atentati so na dnevnem redu, tem pa sledé procesi, nad katerimi se skandalizuje sama zapadna civilizacija. Koburžan si je izbral letos nevesto, da bi si utrdil prestol; zaradi tega so se izpremenile važne točke ustave. Sobranje se sestavlja iz takih ljudij, kakoršnih si želi Stambulov, in narod je nasproti volitvam popolnoma apatičen, ker vidi, da peščica zares narodno čustvujočih zastopnikov bi vendar ne opravila ničesar nasproti vladnim kreaturam. Pri takem položaju je v narodu nezadovoljnost; v njem vre in bode vrelo, dokler ne pokne v strmenje teh zapadnikov, ki verujejo zagovornikom hazardske politike Stambulove.

V Srbiji je kralj nepričakovano odstranil regenstvo, začel sam vladati in vsaj začetkom soglašati z radikalno, sedaj gospodujočo stranko, katera ima najširšo zaslombo v preprostem narodu. Poprejšnje, Avakumovićevo ministerstvo, je sklenila Skupština postaviti na zatožno klop, in to je napravljalo mnogo hrupa in pobralo narodu mnogo sil, ki so potrebne za kulturno delo. Kralj Aleksander I je potoval po kraljevini ter spoznaval deželo in narod, kateri ga je sprejemal povsod slovesno in radostno. Na Srbiji se posebno vidi, kakó se hoče z jedne strani ohraniti kot slovanska država, v tem ko jo tuji vplivi zavajajo proti zapadu. Židovstvo pridobiva uže preveliko moč in razglašá vsak dogodek, ki bi ne bil temu plemenu po godu, zajedno kot neugoden zapadni politiki, sosebno pa avstro-ogerski. Ob koncu leta hoče pa srbska vlada pojasniti svoje stališče ter zadovoljiti tudi zunanjo politiko naše monarhije.

Bolgarska in Srbska ste dobili prezgodaj konstitucijsko upravo, in to je še posebno krivo, da v njih ni nič stalnega, trajnega. Narod se sosebno v Srbiji razburja po strankah, kakor se to kaže najočitniše ob volitvah. Ta stalna nemirnost pa odvráča narod od primernega kulturnega napredovanja, in to je zopet opasno v gmotnem pogledu, ker porablja tuji kapital gospodarske sile dežele na svoj dobiček. Bati se je treba, da tuji kapital le prenašajo in preveč spravi Bolgarsko in Srbsko v svojo zavisnost, in ker se ta kapital vsiljuje od Zapada, more isti spraviti bolgarski in srbski narod tudi v politiško zavisnost od Zapada.

Med politiški nesamostalnimi narodi je poljski največji, toda razdeljen med tri velesile. V Nemčiji nima niti toliko narodne jednakopravnosti, da bi se otroci učili poljskih črk v šoli, in čitanje na poljskem jeziku morajo dosežati s privatnim poučevanjem. Ta neugodnost in pa sovraštvo proti Rusiji sta zastopnike nemških Poljakov napotila, da so letos glasovali za obtežujočo vojaško predlogo, in so jedino njih glasovi odločili, da se je sprejela. S tem se niso prikupili nemškemu narodu, ki itak ne more prenašati uže dotedanjih hudih

bremen, a Poljaki kljub temu se nadejajo, da se jim podeli kaka narodna mrvica v šoli. Poljska posestva v Poznanji so se tudi letos prodajala državi za ostanek iz 100 milijonov za to določenih marek.

Avstrijski Poljaki so se v svoji protislovanski politiki odlikovali s tem, da so pospeševali pačiti azbuko ruskih sodeželanov in vplivali na oslavljenje cirilometodijskega obreda galiških Rusov, dasi so tudi oni zjedinjeni z Rimom. V državnem zboru Dunajskem in v delegaciji so napadali prav sramotno Rusijo, dasi je sam grof Kalnoky govoril o Rusiji relativno prijazno. Naposled so se poljski zastopniki združili v državnem zboru tudi formalno z nemško levico najprej proti volilni reformi, ki bi bila nekoliko pravičnija množicam galiških Rusov in potem drugih slovanskih narodnostij. Odslej ostanejo v koaliciji v obče proti Slovanom, tudi ko bi razpadel konservativni klub. Avstrijski Poljaki so največi nasprotniki slovanske kulture in tudi politike, ki bi ugajala bolj avstro-ogerskim Slovanom. Rusijo napadajo, dasi ta dopušča narodno enakopravnost in druge važne svobode ruskim Poljakom, o Nemčiji pa ali molčé, ali jo celó posredno podpirajo v obliki trozveze, dasi se ondi z dosledno vstrajnostjo iztreblja poljski živelj. Ruski Poljaki se krepijo in utrjujejo gmotno in kulturno, v tem ko propadajo poljske množice gmotno zunaj Rusije in kulturno sosebno v Nemčiji. Zgodovina je zabeležila hude grehe poljskega plemstva, a isto plemstvo se še nadalje zagrešuje nad svojim narodom.

Na češki narod so letos še nadalje vplivale Dunajske punktacije, katere jim je hotela vlada grofa Taaffeja vsiliti do poslednjih točk. Vsled tega je priklopela razburjenost v deželnem zboru Praškem do vrhunca; občá nezadovoljnost pa je porodila nekaj izgredov, zlasti v Pragi in njenih predmestjih. Vlada je vsled tega dosegla osadno stanje nad glavnim mestom z istimi predmestji in je zaprečila porotna sodišča. Prišlo je do koalicije in s to do nove vlade, in ta je dosegla od koalicije poleg drugega tudi dotične naredbe poprejšnje vlade. Takó završuje kulturno središče Čehoslovanov to leto z osadnim stánjem vrhu tega, da pride pred sodišče mnogo mladih ljudij.

Solnčna stran pri sedanjem jako neugodnem položaju češkega naroda je ta, da se politiški in narodno probujajo in oduševljujejo tudi širše množice vseh dežel češke korone, sosebno pa kraljestva in Morave. To je vzrok, da tudi moravski Čehi vedno bolj soglašajo z Mladočehi, in so sedaj moravski zastopniki združili se z Mladočehi v skupno opozicijo. Vladna koalicija pospešuje pridruževanje k Mladočehom tudi zastopnikov ostalih slovanskih narodov, sosebno jugoslovanskih, in in najbrže občá protislovanska politika združi razun Poljakov zastopnike vseh tostranskih slovanskih oddelkov. Politiški sistem pri novi vladni koaliciji ostaje tudi

koncem leta stari, s tem ko je namera, oziroma dejanska izvršitev opozicijske koalicije nekaj novega, za bodočnost ugodnejšega.

Med Hrvati vseh dežel se je letos povdarjalo posebno energično hrvatsko historičsko državno pravo, in to je napotilo tudi Slovence, da so v večji meri govorili o istem pravu ter prijazniše naklanjali se mu. Hrvate Hrvatsko-Slavonije pa je postopanje madjaronske stranke okrepilo s tem, da ste se obe glavni narodni stranki združili v opozicijo, in to je razradostilo Slovane v obče, Slovence pa še posebej.

Avstro-ogerski Srbi so zastran nepopravnih navskrižij s Hrvati vlekli v obeh polovinah cesarstva z vladami in vladnimi strankami.

Gališki in bukovinski Rusi imeli so tudi letos v Poljakih največje nasprotnike zastran cerkve in šole, in njih zastopniki sami so bolj oportunisti in separatisti, ki se razločujejo od prave stare narodne stranke, potezajoče se za ohranjenje starih cerkvenih in literaturnih tradicij. Vendar ni mogla narodna stranka zabraniti, da bi se ne uvedla v šole pokvarjena, samovoljno izmišljena azbuka. Celó posojilnice se spravljajo med gališkimi Rusi pod vpliv poljske politike.

Slovenci so porabili tudi letos svoje sile v brambi proti agresivnim strankam nemške in italijanske narodnosti, kakor tudi v borbi z vladnim sistemom vseh dežel. Vrhu tega se je bilo treba boriti narodni stranki proti domači, takozvani „konservativni“, do cela protislovanski stranki, katera, jednako poljski plemstveni frakciji, tepta vse, kar je zares slovanskega in bi moglo narodno in versko okrepiti slovensko narodnost. Do vstvarjenja sedanje vladne koalicije so bili tudi slovenski zastopniki, razun dveh istrskih, ki sta izvoljena tudi od Slovencev, brez izjeme v konservativnem klubu drž. zbora in so se vedli kot oportunisti v smislu omejenega separatizma, oziroma tudi partikularizma. In še proti koncu leta je ostalo nekoliko oportunistov nepoboljšljivih, v tem ko so se bolj narodno čustvujoči zastopniki vendar ločili od njih.

Lužiških Srbov politički prav za prav ne moremo poštovati, ker so na to stran onemogli, dasi so se ravno letos začeli gibati tudi ob volitvah v nemški državni zbor.

Politiška bilancija je letos med Slovani ugodnejša na zunaj, nego na znotraj. Mednarodno so letos znatno stopinjo više poskočili Rusi; v Avstro-Ogerski so pa Slovani vsaj sedaj razumeli občo politiko ter začeli iskati to, kar bi jih družilo in vezalo proti neslovanskim strankam. Na Ogerskem so letos tudi za ondotne Slovane pomenljive agitacije ogerskih Romuncev, kateri so razkrivali tlačenje svoje narodnosti in v obče nemadjarskih narodov. Kazalo pa se je tudi letos, da je slovanske narode možno slabiti ali s tem, da se stav-

ljajo pod vpliv tujih narodov, ali pa, da se dajo krojiti po strankah v lastni sredi, in tu se postavljajo nenarodne proti narodnim strankam. Narodnim strankam se je treba boriti zajedno s tujimi in domačimi neslovanskimi strankami. Gališki in bukovinski Rusi imajo političke nasprotnike v Poljakih, Židih, ki se vedejo kot Nemci, nekoliko tudi v Romuncih. Čehoslovani imajo proti sebi v vseh deželah nemške stranke in poleg tega še vedno staročeške oportuniste, pred vsem pa konservativno stranko, v kateri imajo veliko moč latinizatorji. Jednaka je na Slovenskem, in Hrvatje imajo proti sebi madjaronsko stranko, oziroma Srbe in Italijane.

Vsled običih neugodnih razmer, vsled agresivnosti tujih strank in notranje razjedenosti prodira le težavno spoznanje o skupnih interesih, in niti separatizem se ne more krepiti po merah močij, katere porablja sam za se. Politiški po takem kaže letošnje leto le nekaj, toda veljavnih dobrih strani, s tem ko so senčne strani le nadaljevanje občega položaja in trajne kratkovidnosti, oziroma kratkovidne sebičnosti.

Kulturno pomenljivih dogodkov je letos med Slovani le malo, dasi so se vršile tu pa tam raznotere slavnosti. Čehoslovani so nadaljevali pripravljati se za svojo veliko etnografsko razstavo, določeno za leto 1895. Krajnih razstav so priredili letos ne le v Moravi, kjer je narod doslej največ storil za ta del, ampak tudi v češkem kraljestvu.

Kollarjeva stoletnica se je praznovala na Slovaškem, Češkem, na Dunaju in še po nekaterih drugih slovanskih krajih. Politiške razmere avstro-ogerskih Slovanov so vzrok, da se spomin 100letnice rojstva velikega Slovaka ni slavil v toliki meri, kakor zasluži, in po vrednosti idej, katere je on postavil kot dokazane ali pa same po sebi umevne teze. Ravno velike ideje Kollarjeve bi pomagale k preobratu sedanjega političkega položaja; ali Slovani so se vedli, kakor da bi ne umeli velikega genija. Ali tudi ko bi bili bolj oduševljeni za njegove nazore, ostali so do današnjega dne v politiki, kulturi in literaturi preveliki separatisti, da bi izvajali iz njih praktične posledice. Slovani so l. 1893. slavili Kollarjev spomin po tem, kakoršni so v obče do današnjega dne, po merilu, s katerim po svojih voditeljih merijo in določujejo, ali bolje, krpajo material za svojo bodočnost. Malenkostni so v svojih nazorih, in zato tudi Kollar ni bil dostojno proslavljen.

Spomin na Kollarja je probudil tudi nekoliko pisateljev, da so opisovali raznovrstno ter obsežno mišljenje Kollarjevo; no tudi v nekaterih teh spisov ne zaslediš Kollarjevega genija, ampak baš ponižanje, če ne celó popačenje njegovih idej.

Odkritje Gunduličevega spomenika v Dubrovniku je združilo sosebno Hrvate na pot v zgodovinsko mesto; privabilo je tudi Srbe, in Hrvatje in Srbi so se nekako

trgali za Gundulića, čegav naj bi bil. Kakor se vedejo drugače, jednako so odkrili ne le spomenik, ampak so do popolne jasnosti razkrili Srbi in Hrvati ob tej slavnosti svoja različna navskrižja. Polemika zaradi in vsled te slavnosti je dolgo trajala po hrvatskih in srbskih novinah, in na druge Slovane je ta slavnost napravila bolj tužen, nego vesel vtis.

Obodska proslava v spomin štiristoletnice prvega tiska s cirilico na Obodu v Črni Gori je bila sicer najprej srbska slavnost, vendar pa tudi občeslovanska. In dasi so zapadni Slovani po veroizpovedanju in alfabetu latinci, ima cirilica tudi za nje odločilen pomen, in tako je bilo možno povabiti in združiti udeležnike raznih zapadnih in vstočnih slovanskih narodov pri Obodski proslavi. Tem, kateri mislijo rešiti slovanske narode s pomočjo zapadne kulture, je neprijetno, ako trdimo, da letos je bila najvažnejša občekulturna slavnost Obodska proslava; ona bode v zgodovini slovanskih narodov zabeležena tik politiške Tulonske slavnosti.

Za Obodsko proslavo ima največih zaslug črnogorski knez; isti knez je doživel to leto tudi zadoščenje, da se je po mnogih, rekli bi, internacijonalnih zaprekah dogotovil in v porabo izročil Glagolski misal, sedaj uže v drugem izdanju dotiskan. Ta misal sam po sebi ni kaka velikanska kulturna pridobitev, če poštujemo cirilometodijski obred s staroslovenskim, v cirilici pisanim obrednim jezikom; ali kaže vendar na napredek in se posebno tudi na to, kako težavno je pri sedanjem občem položaju obnavljati in utrjevati tradicije slovanske kulture. Da bi ne bilo takih slovanskih razsvetljenih mož, kakoršen je črnogorski Gospodar in sedanji Barski nadškof Milinović, letos bi se ne veselili Slovani Glagolskega misala, in vprašanje bi ostalo odprto, ali bi ga dosegli takó brzo.

Lužiške Srbe nam je treba omeniti posebe na tem mestu, ker je znano, da oni se morejo dramiti jedino s pomočjo društvenega in literarnega življenja, in to je napredovalo tudi letos, ko so razni pisatelji marljivo predelavali narodno blago in priobčili nekaj tudi za ostale Slovane veljavnih spisov.

Društva raznovrstna, za gmotne, socialne, literarne interese so Slovani tudi letos pomnoževali. Avstro-ogerski Slovani, se posebno Čehi, Slovenci, naposled tudi Hrvati so po posebnih društvi zbirali denarne doneske z namenom, da bi na svojo roko snovali otroške vrte in šole na opasnih obmejnih krajih. Tudi pri nabiranju starin so kazali nekateri slovanski narodi posebno zanimanje, ker prodira med njimi spoznavanje, da kultura se najnaravnije razvija na podstavi starin in tradicij, ohranivših se iz prošlosti med slovanskimi narodi.

Takó se veča in sistematiški urejuje tudi literatura o slovanskih starinah in tradicijah, in s pomočjo starih in prvotnih virov so se letos množile tudi zgovinske raziskave. Znanstveno delujejo med Slovani zlasti Akademije; med temi se je gledé na raziskovanje slovanske zgodovine odlikovala tudi letos jugoslovanska akademija, priobčivša znamenite razprave. S takimi pripomočki pričenjajo pa tudi Slovani vstvarjati beletristiko in vso drugo umetnost. Za leposlovje je tudi največ svobode med temi Slovani, kateri nimajo politiške samostalnosti, in takó je s širjenjem idej na zdolej napredovalo tudi to leto.

Občih kongresov med Slovani letos ni bilo ne za politiko, ne za utrjenje slovanskega kulturnega programa. Pomenljivi dogodki na to in ono stran pa so imeli sami značaj, če tudi ne dovršenih programov, in temu pridružujemo nadejo boljšega bodočega leta v občepolitiškem, narodnem in kulturnem pogledu,

Slovenci leta 1893.

V vseh pokrajinah se je bilo treba letos Slovencem boriti za svojo narodnost, na Štírskem in Koroškem najbolj proti nemškemu, na Primorskem pa proti italijanskemu življu; na Kranjskem, kjer nemška stranka sedaj tudi formalno ni toliko močna, so se pa ponavljala nasprotja med narodno in takó zvano konservativno stranko, katero imenujejo včasih klerikalno, katera pa prav za prav zasluži ime latinizatorske in germanizatorske stranke. Razni shodi in zbori pokrajinskih politiških društev so razkrivali najrazločnejše, kaka nacionalna nasprotja in druga navskrižja so v tej ali oni deželi, naseljeni s Slovenci in oddelki, oziroma odlomki nemške in italijanske narodnosti. Tu pa tam so nacionalni nasprotniki dosegli, da so se celó prepovedovali politiško indiferentni društveni shodi; vladnj

sistem je v vseh pokrajinah kazal Slovencem neprijazno lice. Praktično so Slovenci napredovali v tem, da so se na več krajih udeleževali različnih volitev vsaj z raznimi uspehi. Na Tržaškem so ob deželnozborskih, oziroma mestnih volitvah prvokrat dejstveno posezali v volitve tudi v mestu, in so tu pokazali vsaj svojo moralno moč proti nadmoči nacionalnih nasprotnikov. Na shodih in zborovanjih politiškega značaja se je videlo, da narod napreduje v politiških idejah, in se je zlasti širilo spoznanje o pomenu sistema nasproti pomenu vsakodobne vlade, in to je velike vrednosti, če pomislimo, da se je v slovenskih, se posebno državnozborskih zastopnikih takó rekoč vkoreninila misel, kakor da bi pri sedanjem občem položaju bilo vse ali največ zavisno od centralnih vlad. Mnogo let je slovenski narod bil bolj pod vplivom svojih

državnozbornih poslancev, nego da bi se ti ravnali po zahtevah narodovih. Novine same so se le preveč uklanjale poslancem, in so prav za prav ti vstvarjali obče mnenje na Slovenskem ter so po svojem političkem značaju narod stalno vzdrževali razkrojen na dva tabora. Slovenski poslanci so bili dejanski ali vsaj formalno, podredivši se večini, prek in prek oportunisti, in sta le dva istrska poslanca, zastopajoča tudi Slovence, od začetka do danes ostala ločena od oportunistov, neprestano pobijajoča obči politički sistem. Ona dva sta jedina stopila v opozicijo ter vedno skupno postopala z mladočeško opozicijo.

Letos se je pa tudi po slovenskih novinah obče mnenje v večji meri osvojilo, da je v stroži ali pohlevnejši obliki dokazovalo potrebo opozicije slovanskih zastopnikov v obče. Gospodarstveni sistem prejšnje vlade v poslednjem času in sedaj formalna koalicija neslovanskih strank, sta dala vsaj navidezni povod, da so se nekateri slovenski poslanci otrsli jarma Hohentartovega kluba ter so s tem vsaj nekoliko ustregli prevladajočemu mnenju narodnih strank vseh pokrajin. Ti slovenski „konservativci“ pa, kateri so ostali v Hohentartovem klubu, in kateri so pri tem združili se z nemško liberalno stranko, so pokazali, da jim ni bilo do verske šole in do „pobijanja liberalizma“ v toliki meri, kakor so to vedno povdarjali ter zaradi tega po svoje zabranjevali, da bi slovenska inteligencija, posvetna in duhovska, postopala složno. S tem, da so slovenski „konservativni“ poslanci ostali v protislovanski koaliciji, so obsodili sami sebe in doma vso „konservativno“ stranko. Da bi mi ne vedeli, da tej stranki daje moralno podporo protislovanski sistem, hoteli bi se koncem leta nadejati, da jo narod popusti ter se združi v jeden sam nacionalen tabor. Ali nam in velikemu delu slovenske inteligencije je uže davno znano, od kod dobiva „konservativna“ stranka svojo moč, in ta moč vpliva toliko, da se „konservativni“ slovenski poslanci niti ne sramujejo ostati v protislovanski koaliciji ter takó po svoje paralizovati pomen izstopa iz Hohentartovega kluba drugih slovenskih poslancev. Proti oportunizmu slovenskih poslancev, ki so ostali zvesti protislovanski koaliciji, se je težko boriti, ker, kakor rečeno, zajemlje svojo podporo od drugod; tu se tudi Slovenci ne smejo varati z nikakim optimizmom; no toliko bolj so dolžni Slovenci širiti obče mnenje, katero pri sedanjem položaju obsoja vsake vrste oportunizem, ki v najugodnišem slučaju ostaje separatistiški, kot tak protislovanski, in kot tak opasen slovenski narodnosti.

Protislovansko je tudi vsako združenje s poljsko frakcijo, in tu je treba zaznamovati lež napredek, da se obče mnenje tudi na Slovenskem utrjuje proti ponovljenemu združenju s Poljaki. „Železni obroč“, v katerem so sedeli Poljaki, je bil opasen za Taaffejevo dobo, a bil bi odslej še opasniši. Z nasprotniki Slovan-

stva, kakoršni so Poljaki, ne morejo slovanske stranke iskati združenja, pač pa je treba načelno in dejanski braniti se take zveze.

Umevno je, da na Kranjskem, kjer ni bilo tolike sile tujih nacionalnih nasprotnikov, so slabili narodne moči pa po domačih strankah; slabljenje mora biti, analogno kakor pohujševanje po besedah evangeljskih, in takó je imelo glavno narodno glasilo slovensko mnogo opravka v borbi s „konservativno“ stranko. Poslednja rabi v svojih glasilih raznovrstne pomočke, ki niso dostojni ne take stranke, ne slovenskega imena v obče. Slovenske novine so se poprek posluževale vedno vsaj poštenega orožja, a nikdar niso mislij in stavkov nasprotnikovih preobračale in pačile takó, da bi s tem pačile obče mnenje na zunaj. Okorna in hudobna sofistika se je vstvarila le po glasilih konservativne stranke. Ta glasila so zagazila takó daleč, da so n. pr. pačila tekste drugega lista ter izvajala na podstavi takih falzifikacij najhujša obrekovanja, a konservativni dnevnik, ki je to zagrešil, ni imel letos poguma, da bi popravil tako moralno, pri Slovencih doslej še ne provzročeno hibo. Ta primer kaže dovolj, da ima narodna stranka, sosebo na Kranjskem, silno težavno stališče v borbi z domačimi nasprotniki, take nazore širečimi, kakoršni so običajni pri slovenskih in slovanskih nasprotnikih, torej s temi domačimi nasprotniki, ki delujejo za tujstvo, specijalno v interesu nemške nacionalne politike.

Glasila slovenskih „konservativcev“ so tudi letos ovajala narodne liste sosebo, ako so se dotikali važnih točerk slovanskega kulturnega programa, in je bilo videti tudi letos, kakor da bi si bila zapomnila najbolj Iškarijota Nove Zaveze.

Krojenje narodnih sil med „konservativne“ in narodne se je širilo tudi letos tudi zunaj Kranjskega, in se je politika posebne vrste zanašala ne le med volilce, ampak tudi na leco in celó v čitalniška in bralna, v obče politički do cela nedolžna društva.

Protislovanska politika slovenske „konservativne“ stranke je zabranjevala nabiranje darov za slovensko šolsko družbo sv. Cirila in Metoda, tembolj pa je delovala na pomnoženje takó zvanega „Katoliškega sklada“, kateremu namen med drugim je menda tudi ta, zasnovati posebno katoliško gimnazijo v Ljubljani. Isti politiki je uže ime sv. Cirila in Metoda pohujšanje, in zato noče o cirilometodijski cerkvi nič slišati, pač pa ovajate, kateri se drznejo razpravljati samo zgodovino te cerkve med Slovani. Ako je kak slovenski list kedaj izpregovoril o cirilometodijski cerkvi, vedno je želel le unijo z Rimom, v kakoršni so avstrijski, sosebo gališki Rusi. Konservativni poštenjaki pa so stalno ovajali take liste, kakor da bi delovali za pravoslavje na Slovenskem. Na Tržaškem je letos prestopilo v pravoslavje nekaj oseb preprostega naroda; na pristojnem mestu bodo najbolje poznali vzroke zato; krivo je go-

tovo največ to, da slovenski prostak ne sliši ne v cerkvi, ne v šoli slovenske besede, a konservativni listi, da bi oprali svoje organe, zavračali so krivdo na narodne liste, narodna društva, ali, kdo vé, kake agitacije.

Ovajanje vohunstvo, hujskanje konservativnih „fanatikov“ je pa neki uže dospelo do vrhunca, in kaže se, da celó svečeniki, dosedanji pristaši te stranke, spoznavajo njene napake, oziroma njenih „voditeljev“. Bila je in je še največa ironija, da je konservativna stranka pod nenarodnimi vplivi cepila in še cepi itak skromne sile v najhujši dobi za narodnost vseh slovanskih narodov naše monarhije. Ironija je, da ta stranka sama najbolj izpodkopuje vero, in sicer s tem, da celó nasprotuje težnjam, katere hočejo s posebno cerkveno organizacijo utrjevati vero in narodnost. Da bi bila kriva te ironije samo zaslepljenost, to bilo bi v tem velika tolažba, ker zunanja dejstva bi vendar privedla do spoznanja, in vsekakor smo dolžni nadejati se, da ti, kateri so samo zavedeni, ne imajoči slabih namenov, stopijo zopet v jedno in isto kolo narodnih borilcev. Nekoliko takih je pridobilo narodni stranki uže letošnje leto, in bode v bodoče še bolje.

Tolažilno je letos to, da se narod oživlja in utrjuje tudi med množicami seobno ob mejah slovenskih. Na to stran imajo shodi politiških društev in zastopniki, ki so poročali ter pojašnjevali stvari, velike zasluge.

V gmotnem pogledu so se Slovenci tudi letos omejevali na pomnoženje važnih posojilnih, oziroma hranilnih društev. Ta društva, ki imajo tudi posebno zvezo, pokazala so tudi letos razmerno velik promet. Denarni zavodi so v takó dobrih in poštenih rokah, da se zupanje množi, s tem pa krepi veselje do novih posojilnic po raznih krajih vsake dežele. Snovale so se tudi druge gospodarske zadruge, le v tem smislu ni še društva, katera bi pokupovala važna zemljišča z naravnimi silami ali pa taka, ki so na mejah in pridejo drugače tujcem v roke.

Socialno in kulturno so delovali tudi letos Slovenci najbolj po raznovrstnih čitalniških društvih. Gledé na predavanja in poučevanja pa so preveč zaostajali, v tem ko so bile zabave, združene s petjem, intenzivne. Sokolstvo se je dalje razvijalo. V Ljubljani zaznamujejo letos velik napredek pri razvijanju narodnega gledišča, kakor pri šoli, ki poučuje v petju in glasbi. Ljubljana se utrjuje tudi kot središče razne umetnosti.

Znanstvena literatura pri skromnih silah narodovih ne more napredovati; omejuje se na knjige „Slovenske

Matice“ ter se doslej pospešuje tudi s posebnim časopisom „Izvestja muzejskega društva za Kranjsko“. Veliko in važno delo je „Wolfov slovensko-nemški slovar“, ki ga je uredil prof. M. Pleteršnik, in ki seje priobčil do konca leta do 9. snopiča ali črke *n*. Drugače priobčujejo tu pa tam znanstvene razprave in drobtine strokovni in leposlovni listi. Poslednjih imamo za odraslo naobraženstvo in za mladino. Za širši narod oskrbuje knjige družba sv. Mohorja. V ostalem se izdajajo bolj šolske, nego druge knjige, in taka je bila tudi letos. Tu omenimo, da se je letos zasnovalo perijodično izdajanje „Slovenske knjižnice“, v kateri se prelagajo raznovrstni spisi iz slovanskih literatur.

Žive in mrtve starine, seobno tudi tako zvano narodno blago pa Slovenci poslednji čas preveč zanemarjajo; videti je, kakor da bi ne imeli nabirati in zbirati ničesar več; drugi Slovani, seobno Čehoslovani, so na to stran marljiveji.

Novine in časopisi so se po Slovenskem jako razvili in tudi razširili, in večina piše v smislu narodne stranke. Narodni listi se razlučujejo v tem, da so jedni bolj pohlevni, drugi pa odločniši v obliki. Pri tem poštevajo seobno težko stanje nasproti „konservativni“ stranki, ki ima organe, da celó osebno terorizuje preproste pojedince. Nekateri pokrajinski listi ne povdarjajo dovolj glavnih točk slovenskega programa, slovanskega kulturnega programa se pa uže celó bojé zaradi terorizma „konservativne“ stranke. Vendar pa se je letos odločno povdarjal tu in tam program v smislu nacionalne avtonomije, in gledé državnih historijskih pravnih med narodnimi listi zasledil direktnega nasprotja, pač pa prijaznejše nagibanje tudi nasproti hrvatskemu drž. pravu, v tem ko prezirajo „konservativni“ listi obe vrsti slovanskih programov.

Odločilnega vspeha slovenski narod v narodno-politiškem pogledu letos ni mogel doseči; ta neugodnost je pa sedaj obča za slovanske narode monarhije. Prememba osrednje vlade je pa pretresla tudi neko vrsto, drugače narodno mislečih oportunistov, in je tudi tu napredek obči z mnogimi drugimi narodi. Posebnih dogodkov na Slovenskem letos ni bilo; narod je pa napredoval seobno društveno in si je okrepil zavest z raznovrstnimi žrtvami pri šolskem društvu, pri novem dijaškem podpornem društvu („Radogoj“) in ob mnogih drugih prilikah. Utrjen v stalnih nacionalnih borbah dobiva pri položnem naprečovanju pogum za nadaljnje vstrajanje pri narodnem raznovrstnem delovanju. Naj mu bode leta 1894. sreča milejša!

Letina 1893. leta v Rusiji. X

О изобилии плодовъ земныхъ Господу помолимся!
 Iz pravoslavnih litanij.

(Moje tretje poročilo o letini v Rusiji za 1893. l.)
 Ministerstvo poljedelja in državnega imetja je zakončilo svoj trud, svoj obzor žita, sadja, trav i. t. d., pridelanih l. 1893. Ta obzor je sestavilo ministerstvo na postavi poročil, došedših od naročitih dopisnikov po vsej ruski zemlji, čislom okolo 6000 zemljedelcev.

Iz tega obzora je najprej razvidno, da je bil urožaj glavnih žit 1893. l. sploh bogat. Ne polni urožaj glavnih žit, posebno *ozimih*, bil je v nekaterih ujezdih (okrajih) gubernij: Kostromske, Nižegrajske, Vladimirske, Penzenske, Tambovske, Saratovske, Samarske, Kijevske, Volynske, Tulske, Moskovske, Novograjske, Oloneške, Tavriške, Kurske, Voroneške, Vitebske, Pezanske, Kurlandske i Liflandske. Po vseh družih krajih evropske Rusije bil je urožaj ozimega žita dovoljen, a tam i tam izvrsten. Najgorši urožaj je bil v gubernijah: Besarabski i Hersonski, takisto na vzhodu v gubernijah: Simbirski, Kazanski, v severnih okrajih Samarske, v Ufmski, Orenburški i na vstočni strani Permske. Tudi v Predkavkazju so bila ozima žita lepa, prelepa.

Urožaj *jarega* žita je bil pa gorši, nego samo srednji. Ne po vsem zadosten urožaj jarovine bil je v nekaterih okrajih gubernij: Saratovske, Samarske, Astrahanske, Kostromske, Nižegrajske, Vladimirske, Jaroslavske, Tverske, Vjatske, Kovenske, Kurlandske i Liflandske. V vseh drugih krajih evropske Rusije jarina bila je lepa, a v Predkavkazju nenavadno lepa. Prostor z lepo jarovino objemlje sploh celo polovino evropske Rusije: maloruske, novoruske, zapadne, velikoruske, zemljedelne gubernije, prostira se na vstok gubernije: Kazansko, Permsko, Ufmsko, Orenburško; posebno plodonosna je bila jarovina, pomimo (razun) Predkavkazja, še v Mali in Novi Rusiji, a deloma tudi v vstočni Rusiji.

Len (lan) je bil po vsej imperiji gost i rasel, razun Samarske i Saratovske gubernije, kateri ste letos imeli malo zadostnega lena.

Krompir se ni prav udal v gubernijah: Simbirski, Saratovski, Volynski i po vsej Belorusiji; po drugod je pa krompir i tolst i razsipčat: leto bilo je jako suho i vlaga mu torej ni mogla škoditi.

Podsolnčnica je bila najslabša v gubernijah Saratovski, Samarski i Voreneški; po drugih gubernijah, v katerih se pečajo ž njo, bila je lepa, suhovita i sočna.

Tabak i peisa iz koje delajo sladkor, urodila se je izvrstno; samovlačna jesen je tam pa tam nekoliko pokvarila sveklovico (pejso); v nekaterih krajih je niso mogli

v pravi čas spraviti pod streho, ker je silno nedostajalo delavcev.

Jagoda bila je presladna i bilo je te rastline povsod mnogo, vsaj dokler ni bilo smrtonosne žarine.

Iz sadja bilo je največ jabelk; slive, višnje i gruhe (hruške) se pa letos niso dobro obnesle; lani je bila premrzla zima, je mnogo drevja poseblo.

Sena je Bog dal povsod mnogo, samo v nekaterih privolžskih gubernijah bode ga nedostajalo; ga je strašna vročina spalila, posebno v gubernijah: Astrahanski, Saratovski, Saramski, Kostromski i Jaroslavski; na zapadu pa ga je pogosti dež pokvaril; deževje pa je najbolj škodilo le v Kovenski guberniji, po drugih krajih pa je sena dovelj, samo ni jako vonjasto.

Taka je splošna slika letošnje letine v Rusiji. Pravoslavna cerkev pogostoma moli: „О благопрасвореніи воздуха, о изобилии плодовъ земныхъ и временехъ мирныхъ Господу помолимся!“ Bog je uslišal molitve pravoslavnega ljuda, iz globine svojega srca odgovarjajočega: „Господи помилуй!“ A drugo Slovanstvo, se li raduje, ali zavida, ali je ravnodušno, da je Bog blagoslovil tako izdatno pravoslavno rusko zemljo? Po teh izviri, koji so dostopni meni, ni menda niti prvega, niti drugega; pač pa je tretje, t. j. *polna apatija k gospodarstvenemu stanju Rusije*. Obščnost gospodarskih brig in gmotnega razvoja slovanskih narodov se pri slovanskih plemenih v posamnosti še le jedva rodi, a če se je uže rodila, je pa gotovo še koj v pleniceh. To pa se ve da razcveta v gmotnem obziru posamnih narodnostij ne izključuje in ne ovira, čemur svedoči nenavadno živalno gibanje v tem obziru med Slovenci v poslednji desetlet let. Ali ta odstalost, pravimo *odstalost v obščnosti interesov ekonomičnega svojstva med Slovani*, je nekoliko čudna, ako pomislimo, kaki velikani vstajajo sredi mikroskopičnih narodnih jediníc, ako je treba popnesti si vlase za kako vero i. t. pod. . . .

Torej vsaki mužik, ruski kmetič, polezi v svojo brlogo, vzlezi za svojo pečko, če ti je tako Bog dal, veseli se tam blagodati božje, trpin-velikan, še nemnogim poznan! Poj si vso zimo visoko praznično: „Тебя мы, Бора, хвалимъ!“ Uživaj sladki plod svojih žuljevih rok, nezgoda i njena podругa — revščina ti ga v dvoje usladite . . . A bodočnost? Ну ee! Bila bi le znosna sedanost, o bodočnosti tradicijsalni slovanski „pečki“ alčas lenobi i bezpečnosti (bezsrabnosti), niti najmanjšega dela ni . . . Razun tega se ti vsak dan z Bogom pogovarjaš, pogovarjaš se zvesto in tvrdo: „Хлебъ нашъ насущій даждь намъ днесъ!“

Božidar Ivorcov.

Predspev k „Slave Hčeri“.

Speval Jan Kollár, poslovenil F. G. Krčevinski.

Tu, oh, mi zemlja leži pred solznim mojim očesom,
 Zibeljka nékdaj, sedaj národa mojega grob.
 Vstavi se! mesta povsod, kamorkoli mi kreneš, so sveta,
 Dvigni k nebesom pogled, Tatre ponosni mi sin,
 Ali ob véliki hrast nasloni se tamkaj mi raji,
 Kteri kljubuje doslej časom pogubnim krepkó.
 Hujši kot čas pa zares je človek, ki s palico kruto
 V krajih prelepih je téh, Slava, tvoj tilnik težil.
 Hujši od divje vojské, od groma, strašnejši od ognja,
 Kedar zaslepljenec rod lastni nesreči izdá.
 Oh, stoletja dávná, kakor noč krog mene ležeča,
 Oh, krajina ti, vse slave, sramote obraz!
 V Labe izdajske krajéh do ravnin ob Visli nezvesti,
 Od Dunáva valóv tje do baltiških pen:
 Koder glasil se nekđaj je zvonki jezik Slovanov,
 Davno obmolnil je že, bivši sovragom v posméh.
 Kdo je dopustil ta rop, ki vpije proti nebesom?
 V jednom rodu kedó ljudstvo oskrnil je vse?
 Rudečica oblij te, Tevtonija, soseda Slave,
 Tvoje roké so vzrok vseh teh neštetihih krivic,
 Kajti toliko krvi nobén ni prelil neprijatelj
 Nikdar, kot je prelil sosed je v Slave propast,
 Slobode vreden kdor sam je, ceniti zna slobodo vsako,
 Ta, ki v verige lovi sužnje, suženj je sam.
 Veže naj sužnjev roké ali jezik v robske okove,
 Isto je, ker ne zna tujih ceniti pravic.
 Ta, ki prestole rušil, ljudsko krí zaman je prelival,
 Nosil nesrečne vojské bakljo po svetu okrog:
 Bodi si Got ali Skit, dostojno je robstvo zaslužil,
 Ne kdo po vzoru krdel divjih hvalil je mir.
 Kam izginóli od tod ste slovanski narodi mili,
 Kteri Pomorje ste tam, tukaj pa Salo pili?
 Srbov veje tihé, obodritske države potomci,
 Kje ste Vilcev zaród, Ukrov vnuki sedaj?
 Ostro na desno okrog in na levo pogled svoj upiram,
 Išče pa moje okó v Slaviji Slave zaman.
 Drevo prastaro povéj, njih tempelj prirodni, pod katerim
 Starim bogovom nekđaj žrtve sežigali so:
 Kje so narodi ti, njih knezi, kje njihova mesta,
 Kteri so v severu tem prvi vzbudili život?
 Jedni pokazali so Evropi jadra in vesla,
 Kako k bogatim bregóm vozi se preko morjá,
 Drugi iz rudnih globin izkopavali kov so sijajno,
 Bolje bogovom na čast, nego v dobiček ljudém.
 Tam naučili ti so kmetiča zemljo orati
 Nerodovitno, da klas zlati rodi mu enkrat.
 Lipe, sveto drevó Slovanom, so poleg pokojnih
 Cest sadili, da hlad širile krog bi in vonj.
 Mož je sinove učil trgovati in staviti mesta,
 Platno pa tkati žené svoje učile hčeri.

Kakšno zahvalo prejel pač zato si mojsterski narod?
 Venec raztrgan grdó gnjusne sramote je bil.
 Kakor bučele, ko med spoznale so, k tujemu panju
 V tropih takoj se spusté, mater in deco bijoč:
 Pravi takó gospodar je tu suženj, ker zvito ulezli
 Sosed mu lanec ovil žalostno krog je vratú.
 Kjer je v zelenih gajéh pela pesni krasna Slovanka,
 Davno obmolnil je že pevkinje čarobni glas.
 Kjer je gromovnik Perun iz mrámorja imel palače,
 Revščina hleve sedaj stavi iz teh razvalin.
 Kjer Arkona glavó staroslavno je k nebu moléla,
 Tujega gosta zdaj tam noga odlomke drobi.
 Templji razrušeni tu žalujejo Retre sloveče,
 Kjer so stali, gnezdó rije si kuščar in gad.
 Ako v te kraje kedáj k svojim bratom pride sin Slave,
 Lastni ga brat ne spozná, milo ne stiska mu rok.
 Tuji prestraši govór ga iz ust in obraza Slovana,
 Laže Slovana pogled, sluh mu prevári hudó.
 Tako globoko svoj znak sinovom je vtisnila Slava,
 Da ga izbrisati čas več ne more nikdár.
 Kakor dve reki, ki nji je jedna struga spojila,
 Tudi nadalje deli barva njinih vodá:
 Tako i narode te, ki boj je nasilni jih zmešal,
 Očividno še zdaj dvojno življenje deli.
 Majko pa sramoté često sámi nezvesti sinovi,
 Kruti mačehin bič grešno oblizujoč.
 Niso Slovani takó, niti Nemci po svojem življenju,
 So le pol tič, pol miš, kakor je to netopir.
 Tako v krajinah gnezdí helenskih pleme osmansko,
 Na visoki Olimp konjski steguje svoj rep.
 Tako dva Indov svetá razdjal je sebični Evropec,
 Vzel za oliko krepost barvo jim, jezik, zemljó.
 Narod je zginit in čast, propali z jezikom bogovi,
 Samo narava od vseh ista še je kot nekđaj.
 Reke, les, mesta in vas ohranila ime so slovansko,
 V njih je sicer teló, ni pa v njih Slave duhá.
 Kdo li iz živega sna vzbudi mi te-le grobove,
 V svoje domovje da spet vrne se rodni mu sin?
 Kdo nam to mesto pové, kjer je nékdaj za narod prelival
 Miliduh reke krvi, kdo mu zgradi tu pomnik?
 Kje je slobódo branéč očetov, protivnik novostij,
 Hrabrim Slovanom v boj Kruk po slovanski velél?
 Ali kje viteški meč je sukal Bojislav v vojski,
 V miru pa modro vršil svojo vladarsko dolžnost?
 Več pač ni jih sedaj! Škripaje s plugom usodnim
 Lomi surovi orač njih junaške kosti.
 Njihove sence jezé se na dvojih časov ničévost,
 Vzdihi teh razvalin v sivi megli doné,
 Čuje se glas, da sedaj usoda se spraviti misli,
 Ali tu vnukov krí gnije spreminja se tam.

Kako pač mrzlo srcé za narod bi moral imeti,
 Kdor bi ne točil solza, kakor na grobu ljubé.
 Vendar več ne žaluj, pogled svoj obrni v bodočnost,
 Razvedreno okó misli naj mračne spodí.
 Vboštvo največje je to, če v nesreči proklinjaš nadlogo,
 Boljše ravná, kdor vmiri z djanjem jezo nebá,

Nade iz pridne roké cvetó, ne iz tožnega oka,
 Nam pa se more takó v dobro spremeniti zlo.
 Krivi pot ljudstvo samó, človeštva zavesti ne more,
 Zmota pa jednih večkrat služi celoti v korist.
 Čas pa vse spremeni, on pravico i k zmagi privede,
 Grešnih sto in sto let dela razruši spet čas.

Iz Krčevinskih potočnic.

ELEGIJA.

Away away, ye notes of weo!
Byron.

Srčen pozdrav ti, mili moj kraj, kraj Malonedélski,
 Tukaj prerađa drži neka čaróbná me moč.
 Ni li čaróbná ta moč duh slavnega zgodovinarja,
 Kteri še tukaj živi, živel množino bo let?
 Káko ináče je vse tu nego v domačem mi kraji!
 Ljudstvo tu kiti zavest kakor dišeči cvet vrt,
 Ljudstvo se dobro pozná, pozná tudi svoje pravice,
 Silno za njimi teži ter se njih močno drži
 Vsak je pošten narodnjak, kolikor tu diše Slovencev,
 Tukaj med zrnjem ni plev, v silji ne vidi se drač.
 Kaka je potniku slast med krepkimi biti Slovenci,
 Ki brez skrbi in strahu vueti za svojo so reč!
 Tukaj imena vasij na čase spominjajo davne,
 Káko ugoden je zvok krasnih slovenskih imen!
 Tukaj je mnogim pokoj iz prošlosti davne rojakom,
 Večni Bog sam vé, kakó njim se godilo nekdaj.
 Dragi pokojniki vi, prosíte pri Bogu v nebesih,
 Da nas oprostí verig, ki nas presilno težé.

Svetega Jurija stolp na Ščavnici bistrotekoči
 Vidi se jasno odtod, tje sem obrnol svoj pot.
 Ondi prišel sem k ljudém, pri kterih že nisem bil davno,
 Akoprem neznan, bil sem prijazno vsprejet.
 Hčerká takoj mé spozná, natoči, prinese mi vina,
 „Pijte gospod“, mi veli ter govoriti začné,
 Da veseli se zeló naprej že dijaških počitnic,
 Kedar brat pride domov, ko veselica bo tu.
 „Zvonko dijaki pojó, da slišati res je veselo,
 Milozvenečih glasóv človek raduje se rad,
 Rad se raduje glasóv na čast domovini zvonéčih,
 Čuvaj jo hudih nadlog ter nam osreči jo Bog*.
 Takih besed ne slišiš povsod na zemlji domači;
 Krasne besede so te, toda krasneje deklé,
 Ki govorilo jih je. Tu mene objema veselje,
 Breme otožnosti tu meni je palo s srcá.
 Blažena zemlja in kraj! Umólkuite pesmi žalujke,
 Kakor škrjanec, vesel pevčev tu sliši se glas!

Božidar Flegerič

SOVET.

Ptica mlada je skakala,
 Tam na veji se gugala.
 Sladko pesnico je pela
 Tam na vejici vesela.

Mlada deklica ne zevaj,
 Sladke pesnice prepvaj!
 Ljubi, ljubi in poljubi,
 V kogar se srce zaljubi!

Slavec poje ti s pomladi,
 In uživa v tej nasladi.
 Slavec modra je stvarica,
 Če je tudi le ti ptica!

Življenje, dekle, ti uživaj,
 Delaj pridno in počivaj!
 Skoro, skoro pride zima.
 Starost hladna ti prikima.

Poj mi, slavec, sladko pesem,
 Saj sem mlad in star še nejsem.
 Drago milo si pozovi,
 Meni deklico dozovi!

Nama bosta vidva pela,
 Midva se sladko objela.
 Vidva bosta se ljubila,
 In še naju naučila. —st—

Rieci gradu.

Liepa, divna, puna milja,
 A pred tobom sinje more,
 Koje tebe blagosilja,
 Ljubi troje krasne dvore,
 Pravi vilin stan,
 Hrvatske si krune bajne
 Sada tužne, nekoč sjajne
 Sjajni alem kam!

Liepa, divna, a nad tobom.
 Tužna majka tužno jada,
 Kó nad grobom, svježim grobom
 Zakopanih, zlatnih nada,
 Jer si, Rieko, vaj,
 U zagrljaj tudji pala,
 Tudjemu si mlada dala
 Ljepotu i sjaj!

Tvoja djeca otudjena
 Još ti krivu ljubav jare,
 A Hrvatska zapuštena,
 Suzne oči joj krvave
 Rad izdajstva tvog,
 Gdje za grumen pusta zlata
 Prezrela si rod Hrvata
 I rodjeni log!

Povrati se rodnoj grudi,
 Otuljena milom rodu,
 Pobornica i ti budi
 Za hrvatstvo i slobodu,
 Da usrećiš dom,
 Tada neće biti para
 Diljem ljudskog pametara
 Veljem slavju tvom!

R. Katalinić Jeretov

Ura duhova.

Odbila eno ponočna,
Ura duhova odbila:
Kom u grobu mira nije,
Koga krivda, grijeh tre,
Pusto, hladno ležište
Ostaviti sada smije.

Izmedju ružá mermerna
Bieli se, ondje, spomena:
Da l' je vidiš? kanda vila,
Kanda vilá carica,
Izpred biela mermera
Gorko plače djeva mila.

Zašto je mlada, mladjana
U grob studeni legnula?
Otac, majka njojzi draga,
Drag joj bješe junak mlad,
Minu onda sveti sklad,
U grob ode djeva blaga.

S toga li izpred mermera,
S toga li tužna, turobna?
Umrijeti teško nije,
Komu žiće ljuta bol,
Al si dužan, dično j' tol,
Kad se hrabro bojak bije.

S toga li izpred mermera,
S toga li tužna, turobna?
Žiti, njojzi bješe, žiti
Ili majci, oteu svom
Il junaku ljubljenom,
Ne u crno sve ih sviti.

Dr. A. Budisvoj.

Iz poezij M. J. Lermontova.

Оправданіе.

Когда одни воспоминанья
О заблужденіяхъ страстей,
На мѣсто славнаго названья,
Твой другъ оставить межъ людей. —

И будетъ спать въ землѣ безгласно
То сердце, гдѣ кипѣла кровь,
Гдѣ такъ безумно, такъ напрасно
Съ враждой боролася любовь;

Когда предъ общимъ приговоромъ
Ты смолкнешь, голову склоня,
И будетъ для тебя позоромъ
Любовь безгрѣшная твоя: —

Того, кто страстью и порокомъ
Затмилъ твои молодые дни,
Молю, язвительнымъ упрекомъ
Ты въ оный часъ не помяни.

Но предъ судомъ толпы лукавой
Скажи, что судить насъ Иной,
И что прощать святое право
Страданьемъ куплено тобой.

Izvirnik.

Оправиченје.

Ko same blede le spomine ti
O zmotah svojega srca.
Na mesto slave in časti
Priatelj tvoj po smrti da, —

In bode spalo že brezglasno
Sreće, kjer je kipela kri,
Kjer se tako brezumno-krasno
Sovraštvo in ljubóv bori;

Ko pred sveta ti zlobnim glasom
Zamolknesh in glavó skloniš,
In bode greh ljubezen s časom,
Sbog koje sebe ne kriviš: —

V tega, ki v strasti bil je plamen,
Ter tvoje je opalil dni,
Ne vrzi, prosim, težki kamen,
Ko se spomin ti nanj vzbudi.

Če obsodé ti me lokávo,
Povej, da On nas sodil bo,
In da oprost je tvoje pravo,
Ki ga kupila si grenkó.

C.

Оправиченье.

Ko same блѣде ле спомине ти
O змѣтахъ своего срца,
На мѣсто славе ин части
Пріятель твой по смрти да, —

И блѣде спало же безгласно
Срце, кдѣр ѣ кипѣла крв,
Кдѣр са тако безумно-красно
Совраштво ин любов бори;

Ko pred свѣта ты злобнымъ гласомъ
Зamolknesh ин главѣ skloniš,
И блѣде грѣхъ любезенъ с часомъ,
Сбогъ кою себе не кривиш: —

V tega, kii в страсти былъ ѣ пламенъ,
Ter твою ѣ опалилъ дни,
Ne vrzi, prosim, težkii kamen,
Ko sa spomini ti na-nj vzbudi.

Če obejda ti ma lžkavo,
Povej, da On nas sjudil bž,
In da oprost ѣ твою право,
Kii ga kupila si grenko.

Ламурскій.

Любя и ненавида искренно
Однообразный проживаю вѣкъ
Живя не надуваюсь выспренно:
Да вѣдь простой, не злой я человекъ.

Люблю же правду я отъ всей души!
Страдалъ я за нее, готовъ страдать.
Дюблю праведнике, хоть онъ въ глуши,
Всегда готовъ ему я руку дать.

Люблю, люблю я любящихъ людей:
Моя душа всегда открыта имъ.
Хоть нахожу лишь рѣдко плодъ я сей,
Горжусь тѣмъ болѣ другомъ я своимъ.

А ненавижу гнусныхъ я людей,
И не боюсь всю правду имъ сказать:
Терпѣлъ я, не сдавался, хоть убей,
И не хочу я притворяться, врать.

И знаю я, вы люди грозные:
Клеветники, убійцы чести вы!
Важъ правда, честь всего несноснѣе,
Вы въ подлости купаетесь, увы!

Блестать хотите и блистаете —
Среди глупцевъ иль грязныхъ подлецевъ.
Честнымъ вы даромъ гнусъ скрываете:
За мѣръ не приобрьстѣ вамъ чести вновь!

Фр. Целевистъ.

Чѣмъ люди живы? — Zakaj so ljudje živi?

Рассказъ Дѣва Толстого. — Preložil M. P.

(Конецъ).

XI.

И поняли Семень съ Матрениной, кого они одѣли и наормили, и кто жилъ съ ними, и заплакали они отъ страха и радости, и сказалъ ангель :

— Остался я одинъ въ полѣ и нагой. И зналъ я прежде нужды людской, не зналъ ни холода, ни голода, и сталъ челоуѣкомъ. Проголодался, измерзъ и не зналъ, что дѣлать. Увидалъ я : въ полѣ часовня для Бога сдѣлана ; подошелъ къ Божьей часовнѣ : хотѣлъ въ ней укрыться. Часовня заперта была замкомъ и войти нельзя было. И сѣлъ я за часовней, чтобъ укрыться отъ вѣтра. Пришелъ вечеръ, проголодался я и застылъ, и изболѣлъ весь. Вдругъ слышу идетъ челоуѣкъ по дорогѣ, несетъ сапоги, самъ съ собою говоритъ. И увидалъ я впервой смертное лицо челоуѣческое послѣ того, какъ сталъ челоуѣкомъ, и страшно мнѣ стало это лицо, отвернулся я отъ него. И слышу я, что говоритъ самъ съ собою этотъ челоуѣкъ о томъ, какъ ему свое тѣло отъ стужи въ зиму прикрыть, какъ жену и дѣтей прокормить. И подумалъ : „Я пропадаю отъ холода и голода, а вотъ идетъ челоуѣкъ только о томъ и думаетъ, какъ себя съ женой шубой прикрыть и хлѣбомъ прокормить. Нельзя ему помочь мнѣ“. Увидалъ меня челоуѣкъ, нахмурился, сталъ еще страшнѣй и прошелъ мимо. И отчаялся я. Вдругъ слышу, идетъ назадъ челоуѣкъ. Взглянулъ я и не узналъ прежняго челоуѣка : то въ лицѣ его была смерть, а теперь вдругъ сталъ живой, и въ лицѣ его я узналъ Бога. Подошелъ онъ ко мнѣ, одѣлъ меня, взялъ съ собою и повелъ къ себѣ въ домъ. Пришелъ я въ его домъ, вышла намъ навстрѣчу женщина и стала говорить. Женщина была еще страшнѣй челоуѣка : мертвый духъ шелъ у нея изо рта, и я не могъ продохнуть отъ смрада смерти. Она хотѣла выгнать меня на холодъ, и я узналъ, что умереть она, если выгнать меня. И вдругъ мужъ напомнилъ ей о Богѣ. И женщина вдругъ перемѣнилась. И когда она, подала намъ ужинать, а сама глядѣла на меня, я взглянулъ на нее — въ ней уже не было смерти, она была живая, и я въ ней узналъ Бога.

И вспомнилъ я первое слово Бога : „Узнаешь, что есть въ людяхъ“. И я узналъ, что въ людяхъ есть любовь. И обрадовался тому, что Богъ уже началъ открывать мнѣ то, что обѣщаль, и улыбнулся въ первый разъ. Но всего не могъ я узнать еще. Не могъ я понять : чего не дано людямъ, и чѣмъ люди живы.

Сталъ я жить у васъ и прожилъ годъ ; и приѣхалъ челоуѣкъ заказывать сапоги — такіе, чтобы годъ носились, не поролились, не кривились. Я взглянулъ на него и вдругъ за плечами его увидалъ товарища своего, смертнаго ангела. Никто кроуѣ меня не видалъ этого ангела,

(Конец).

XI.

In umela sta Semen in Matrena, koga sta oblekla in redila in kdo je živel ž njima, in zaplakala sta od straha in radosti, in angelj je rekel :

— Ostal sem na polju sam in nag. Prej nisem poznal ljudske potrebe, nisem poznal ne mraza, ne glada, in postal sem človek. Izlačnil sem se, mrazilo me je in vedel nisem, kaj početi. Zagledal sem : na polju stoji cerkvice Bogu posvečena ; šel sem k božjej cerkvi : hotel sem se v njej ubraniti. Cerkevica je bila zaklenena, in nemožno je bilo iti noter. In sedel sem za cerkvico, da bi se ubranil vetra. Prišel je večer, izlačnil sem se, otrpnel in zbolel. Nakrat slišim da gre človek po cesti, nese čevlje in govori sam s seboj. In zagledal sem prvokrat, odkar sem bil človek, smrtni človeški obraz, in strašan mi je bil ta obraz, obrnil sem se od njega. In slišim, da govori ta človek sam s seboj o tem, kakó mi je svoje teló pred mrazom po zimi odeti, kakó ženo in otroke rediti. In pomislil sem : „Jaz ginem od mraza in glada, a glej tu ide človek, in le o tem misli, kakó bi sebe in ženo odel s kožuhom ter nasitil s kruhom. Nemožno mu je pomagati meni“. Zagledal me je človek, naježil se, bil še strašnejši ter je šel mimo. In obupal sem. Nakrat slišim, človek ide nazaj. Pogledal sem in nisem spoznal prejšnjega človeka : prej je bila v njegovem obrazu smrt, a sedaj nakrat je postal živ, in v njegovem obrazu sem spoznal Boga. Stopil je k meni, odel me, vzel seboj in vèdel k sebi v hišo. Prišel sem v njegovo hišo, prišla nama je naproti ženska in pričela govoriti. Ženska je bila še strašnejša od človeka : mrtvaški duh jej je puhtel iz ust, in nisem mogel dihati zaradi smrtnega smrada. Hotela me je izgnati na hlad in jaz sem spoznal, da umre, ako mene izžene. In nakrat jo je sprog spomnil na Boga. In ženska se je hipoma izpremenila. In ko nama je podala večerjo, a sama gledala náme, ozrl sem se na njó — v njej že ni bilo smrti, bila je živa, in spoznal sem v njej Bogá.

In spomnil sem se prvega slova božjega : „Spoznaš kaj je v ljudeh“. In jaz sem spoznal, da je v ljudeh ljubezen. In razveselil sem se, da mi je Bog uže začel odkrivati to, kar je obečal, in nasmehnil sem se prvi krat. No, vsega še nisem mogel zvedeti. Nisem mogel umeti : česa ni dano ljudem, in zakaj so ljudje živi.

Začel sem živeti pri vas in preživel leto ; in pripeljal se je človek naročat čevlje — takšne da bi se nosili jedno leto, ne parali se, ne krivili. Ozrl sem se nanj in hipoma zagledam za njim svojega tovariša, smrtnega angelja. Nikdor razven mene ni videl tega

но я зналъ его и зналъ, что не зайдетъ еще солнце, какъ возьмется душа богача. И подумалъ я: „Припасаешь себѣ челоуѣкъ на годъ, а не знаешь, что не будетъ живъ до вечера“. И вспомнилъ я другое слово Бога: „Узнаешь, что не дано людямъ“.

Что есть въ людяхъ, я уже узналъ. Теперь я узналъ, чего не дано людямъ. Не дано людямъ знать, чего имъ для своего тѣла нужно. И улыбнулся я въ другой разъ. Обрадовался я тому, что увидалъ товарища ангела и тому, что Богъ мнѣ другое слово открылъ.

Но всего не могъ я понять. Не могъ еще понять, чѣмъ люди живы. И все жилъ я и ждалъ, когда Богъ откроетъ мнѣ послѣднее слово. И на шестомъ году пришли дѣвочки двойни, съ женщиною, и узналъ я дѣвочекъ, и узналъ, какъ остались живы дѣвочки эти. Узналъ и подумалъ: „Просила мать за дѣтей, и повѣрилъ я матери, — думалъ, что безъ отца, матери нельзя прожить дѣтямъ, а чужая женщина вскормила, вырастила ихъ“. И когда умилилась женщина на чужихъ дѣтей и заплакала, я въ ней увидалъ живого Бога и понялъ, чѣмъ люди живы. И узналъ, что Богъ открылъ мнѣ послѣднее слово и простилъ меня. И улыбнулся я въ третій разъ.

XII.

И обнажилось тѣло ангела, одѣлся онъ весь свѣтомъ, такъ что глазу нельзя смотрѣть на него, и заговорилъ онъ громче, какъ-будто не изъ него, а съ неба шелъ его голосъ. И сказалъ ангелъ:

— Узналъ я, что живъ всякій челоуѣкъ не заботой о себѣ, а любовью.

Не дано было знать матери, чего ея дѣтямъ для жизни нужно. Не дано было знать богачу, чего ему самому нужно. И не знаютъ ни одному челоуѣку: сапоги на живого или босовики ему же, на мертваго, къ вечеру нужны.

Остался я живъ, когда былъ челоуѣкомъ, не тѣмъ, что я самъ себя обдумалъ, а тѣмъ, что была любовь въ прохожемъ челоуѣкѣ и въ женѣ его, и они пожалѣли и полюбили меня. Остались живы сироты не тѣмъ, что обдумали ихъ, а тѣмъ, что была любовь въ сердцѣ чужой женщины, и она пожалѣла, полюбила ихъ. И живы всѣ люди не тѣмъ, что они сами себя обдумываютъ, а тѣмъ, что есть любовь въ людяхъ.

Зналъ я прежде, что Богъ далъ жизнь людямъ и хочетъ, чтобъ они жили; теперь понялъ я еще а другое.

Я понялъ, что Богъ не хотѣлъ, чтобы люди врознь жили, и затѣмъ не открылъ имъ того, что каждому для себя нужно, а хотѣлъ, чтобъ они жили заодно, и затѣмъ открылъ имъ то, что имъ всѣмъ для себя и для всѣхъ нужно.

Понялъ я теперь, что кажется толькомъ людямъ, что они заботой о себѣ живы, а что живы они одною любовью. Кто въ любви, тотъ въ Богѣ, и Богъ въ немъ, потому что Богъ есть любовь.

angelja, no jaz sem ga poznal in vedel, da ne zajde še soluce, ko se bode ločila duša bogatinova. In pomislil sem: „Pripravlja se človek za leto, a ne ve, da ne bođe živ do večera“. In spomnil sem se drugega slova božjega: „Spoznaš, kaj ni дано ljudem“.

Kaj je v ljudeh sem uže zvedel. Tedaj sem zvedel, česa ni дано ljudem. Ni дано ljudem vedeti, česa jim je za svoje tēlo treba. In nasmehnil sem se drugikrat. Razveselil sem se, da sem zagledal tovariša angelja, in da mi je Bog odkril drugo slovo.

No vsega nisem mogel umeti. Nisem mogel še umeti, zakaj so ljudje živi. In živel sem na dalje in čakal, kedaj mi Bog odkrije poslednje slovo. In šesto leto ste prišli deklici, dvojčki, z žensko, in spoznal sem deklici in zvedel, kakó ste ostali živi. Zvedel sem in pomislil: „Prosila je mati za detēti in veroval sem materi — mislil, da brez očeta, matere ni možno preživeti deci, a tuja žena jih je izredila in odgojila. In sta se jej smilila tuja otroka, in je zaplakala, sem videl v njej živega Boga in umel, zakaj so ljudje živi. In spoznal sem, da mi je Bog odkril poslednje slovo in mi odpustil. In nasmehnil sem se tretjikrat.

XII.

In angeljevo tēlo je postalo nago, in odel se je vēs svitom, takó da ni bilo možno gledati z očmi nanj, in pregovoril je glasneje, kakor da bi ne šel glas iz njega, ampak z nebes. In rekel je angelj:

— Spoznal sem, da je živ vsak človek ne zaradi skrbi o sebi, temveč zaradi ljubezni.

Ni bilo дано vedeti materi, česa je njenima otrokoma za življenje treba, Ni bilo дано vedeti bogatinu, česa je njemu samemu treba. In ni дано vedeti nijednemu človeku: ali so mu čevlji za življenje ali mrtvaški čevlji potrebni do večera.

Ostal sem živ, ko sem bil človek, ne zató, ker sem mislil sam o sebi, a zató ker je bila ljubezen v mimogredočem človeku in v ženi njegovi, in ona sta se mé vsmilila in me ljubila. Ostali ste živi siroti ne zató, ker so mislili nánje, a zató, ker je bila ljubezen v srcu tuje žene, in se jih je ona usmilila, jih ljubila. In živi so vsi ljudje ne zato, da sami náse mislijo, ampak, ker je ljubezen v ljudeh.

Vedel sem prej, da je Bog dal ljudem življenje in hoče, da bi oni živeli; sedaj sem razumel še drugo.

Umel sem, da Bog ni hotel, da bi ljudje živeli ločeno, in zató jim ni odkril tega, kaj je vsakemu záse potrebno, a hotel je, da bi živeli skupno in zato odkril jim je to, kaj je vsem záse in za vse potreba.

Umel sem sedaj, da se zdi mnogim ljudem, da so oni živi zaradi tega, da skrbe zase, ampak živi so jedino le zaradi ljubezni. Kdor je v ljubezni, ta je v Bogu in Bog v njem, zato ker Bog je ljubezen.

И запѣлъ ангель хвалу Богу, и отъ голоса его за-
тряслась изба. И раздвинулся потолокъ, и всталъ огнен-
ный столбъ отъ земли и до неба. И попадали Семень съ
женою и съ дѣтьми на землю. И распустились у ангела
за синной крылья, и поднялся онъ на небо.

И когда очнулся Семень, изба стояла попрежнему,
и въ избѣ уже никого, кромѣ семейныхъ, не было.

In zapel je angelj hvalo Bogu in od glasû nje-
vega se je potresla koča. In razkrojil se je strop in
vstal je ognjen stolp od zemlje do neba. In padli so
Semen z ženo in otroci na zemljo. Vzrastla so angelju
na hrbtu kriča in dvignil se je v nebesa.

In ko se je zavedel Semen, stala je koča kot
prej, in v koči uže ni bilo nikogar, razun domačih.

Značaj narodnoga junaka u južnih Slovjena.

Studija po narodnim pjesmama. (Konac).

Ako junak takav prema bližnjemu, prema nepri-
jatelju, prema nerazumnoj životinji, kakav će tek biti
u svojem obiteljskom krugu, na domaćem ognjištu!
Istina je: junak je sin svoga naroda. Otac mu je narod,
za koji vojuje; majka, nesretna domovina; brat i sestra,
nevoljni i potišteni; vjerenica, sveta vjera. Ipak živi i
on u užoj obitelji, koje je častni član i koja mu je
vrlo mila. On je nježni otac, koji žarko ljubi svoju
djecu, koji ju poučaje, kako će se kretati u svijetu, da
ne stradaju (Šes. I. p. 146, 177 V. III. 7, 55, 56). On
je vjerni i odani suprug (V. II. 35, 45 Šes. I. p. 185.),
koji prima i opomene od svoje ljube, ali koji je strog
i odlučan. Kao sin je poslušan, i u svem odan svojim
roditeljem. Zamjenik je očevo na mejdanu, njega po-
magać, njegov osvetnik. (Š. 146, 177. V. III. 55, 56,
III. 32, 45, 78 itd.) Kao brat je ljubezan, mio i nježan,
uvijek spreman, da okaljanu čast i poštenje svoga
brata ili sestre opere, ma bilo to i samom krvlju (V.
II. 31. Š. 27, 25. V. III. 17). Jednom riječi, i u obi-
teljskom je životu narodni junak realizovani ideal juž-
noga Slovjena.

On je sunce, koje jasnim svojim zrakama lebdi
nad narodom i daje mu svjetlo i toplinu, nadu i život;
on je vjor, koji odganja dim i maglu, prah i paru;
on je rosa, koja blista kao biser, a godi kao majčina suza.

Tko da se ne divi ovakome junaku! Tko da ne
zavidi narodu, koji je kadar iz svoje sredine, iz svojeg
srдца podići ovakoga muža!

Sam narod mu daje najbolje svjedočanstvo, jer
ga cijeni kao svojeg angjela čvara, kojemu se utiče
u svakoj nevolji. Osjeća narod, da Bog podiže ovake
ljude samo u potištenom, ali religioznom narodu, da
mu budu na utjehu, da ga sjete, da On za sve znađe,
da On nad njime bdije, i da će ga On jednom oslobodi-
ti i privesti k sreći i slobodi. Teško zato osjeća gu-
bitak ovakoga junaka i gotovo da očajava nad njegovom
smrti, jer mnije da ga je Bog ostavio, da ga želi sada
sasvim predati u ruke njegovu neprijatelju, koji će ga
satri. U onaj bolni čas zaboravlja, da mu je Gospodin
poslao samo kušnju, i misli, da mu se Gospodin želi
osvetiti, samo da ga surva u skrajnju propast. U onom
očajanju eno kako mrzko kliče (V. II. 74):

„Nit ti možeš umrijeti, Marko,
Od junaka ni od oštre sablje,
Od topuza ni od bojna koplja,
Ti s' ne bojiš na zemlji junaka;
Već ćeš, bolan, umrijeti, Marko,
Ja od Boga od starog krenika.

U istinu gorka izreka, koja se jedino tada može
opravdati, ako se shvati, koliko vrijedi narodu njegov
junak, i kako teško on osjeća njegov gubitak. Ako se
još to uvaži, da je narod religiozan, da je do skrajnosti
odan Bogu, pa ipak padne u svako očajanje, jasna je
vrijednost i veličina njegova junaka. Daje on tomu
počešće izražaja i oduška i za junakova života, jer mu
pjeva i pronosi slavu od usta do usta. „Bog da živi
Kraljevića Marka!“ kliče malo i veliko na Kosovu
(kad je čitavi kraj oslobodio od zalumčara Arapina):

„Bog da živi Kraljevića Marka!
Koji zemlju od zla izbavio,
Koji sato zemlji zalumčara
Prosta m' bila i duša i tielo!“ (V. II. 70).

I punim pravom veli pjesma, da takovim junakom
„ime nigda ne umire“ (V. IV. 20), jer se svijet nikad
neće prestat diviti velikim i neumrlim djelima. Ljudi
nestaje, ali su djela vječna!

* * *

Prošli smo u kratko prema slabim svojim silama
ponajglavnije faze, u kojima se ponajbolje zrcali značaj
narodnoga junaka. Vidjeli smo ga uvijek i u svemu,
kako je ostao vjoran svome načelu: „Ne bojim se ni-
koga do Boga!“ Vidjeli smo, kako je velik i gotovo
uzvišen u sreći i nesreći, u miru i u boju, u veselju i
u tuzi. Vidjeli smo, da je ostao uvijek *pravi Slovjén*,
pravi kršćanin, *pravi značaj*. Radost mi uzbivala grudi
i preotela mah, te ne mogu, a da na koncu iz vreloga
srдца ne kliknem: Ponosi se, narode južno slovjenski,
jer je u Tebe živa sila, veliko srđce, neumorna duša!
Ti koji si iz svoje sredine dizao ovake velikane, Ti
koji si sam sebi izvojtio poslije stotine godine robstva,
slavnu slobodu, Ti ćeš sada razviti i umne svoje sile
i pokazati, da nisi samo velik na maču, velik u boju,
već i silan svojim umom; Ti ćeš pokazati, da si dostojan
premac Tvojim susjedima, koji su iza Tvojih zakrvav-
ljenih prsiju gojili u sladkom miru svoju kulturu, da
Ti kasnije iza udušene vatre uzmognu reći, da si surov,
da si divljak, da si barbar! Ponosi se, rode dolazi i
Tvoj čas, jer si silan umom, velik srđcem! F. S. B.

Ruske drobtinice.

Съ миру по ниткѣ, годуу рубаха.

Zakon o „неотчуждаемости крестьянскихъ земель“, ki ga je predložil minister notranjih zadev, sprejel je „Госуд. Совѣтъ“. Ta zakon ima obvarovati Rusijo od kmetijskega proletarijata. Selske občine bodo smele prodajati zemljišča le, če v to privoli $\frac{2}{3}$ glas imajočih gospodarjev. Ali tak sklep mora odobriti dotična gubernska oblast, ako je zemljišče vredno do 500 r., ako je vredno nad 500 r., mora tako prodajo odobriti minister notranjih zadev. Posamični gospodar pa bode smel prodajati svojo zemljo samo kmetu. Kmetje svojih po osvobojenju dobitih zemljišč ne bodo smeli zalagati; privatni dolгови na zemljiščih pa se ne bodo po sodnijski izterjevali, in je odpravljena določba (drugi del §. 165.) zakona o odkupu, katero so posebno zlorabili — oderuhi. Tako bode načelo o neprodajnosti kmetijskih zemljišč odločno ustanovljeno: mnogo milijonov kmetov dobi po tem zakonu zemljišča za vedno in sicer brez dolgov in torej tudi čvrsto podstavo svojemu blagostanju. Kmetje bodo se množili, smeli bodo kupovati in prodajati druga zemljišča, a zemljišča dobena pri osvobojenju ostanejo jim in obvarujejo Rusijo v bodočem od tako nevarnega selskega proletarijata. Ruski doktrinarji in slepi liberalci povzdignili so sicer svoje glavoze za svobodo imetja: mnogi izmed njih so pač tudi za to nasprotniki, ker izgube — dobro dojno kravico.

— Po vrednosti izvažajo iz Rusije največ žita, za njim pa je izvoz lana t. j. lanenoga vlakna (kodelje). Izvažajo tega blaga vsako leto na 60 mil. r. V inozemstvu jako cenijo ruski lan. Leta 1892. pridelali so lanenega vlakna v Evropski Rusiji (brez severnega Kavkaza) 17,231.123 pudov.

— „Mosk. Véd.“ št. 317 t. l. razpravljajo o državnem socializmu in njegovih težnjah, da si prilasti privatni imetek. Palo ministerstvo Dupuya da se je energično ustavilo takemu početju, in se je moralo umakniti. „M. V.“ se boje, da ta socijalni radikalizem zmaga preje ali pozneje v Franciji in v ustavnih državah v obče. Rusija pa se ga nima bati. „Samo pri nas, v Rusiji, bila bi vojna proti kapitalizmu največi nesmisel, izvršitev katerega se niti mieliti ne dá. V Rusiji bolje nego kjerkoli osebna inicijativa ter ž njim pošteno pridobljeni imetek, velik ali majhen, bodo nahajali v jaki vladini moči, ki ne more zavidati nikomur, jednako obrambo proti vsakaterim grabeljivim težnjam, od koderkoli bi prišle.“

— Znana je radodarnost „Moskvičev“. V kratkem času podarili so: Tretjakov galerijo slik, vredno nekoliko milijonov, gospa Alekséjeva 300.000 r., gospa Chludova 100.000 r., g. Pavlov 230.000 itd. O Petrogradu pa pravijo, da je boj skop.

— Zanimivo je, da cerkveni časopis „Моск. Церк. Вѣдомости“ goreče priporočajo ustrojstvo „letečih“ knjižnic. Take knjižnice uže snujejo v nekih mestih za duhovnike in učitelje župnih šol tako, da iz teh mest na zahtevo pošiljajo po pošti dotične knjige, kakor je v nekih krajih navada tudi v zapadni Evropi, žalibog da pri nas — ni.

— Po računu nekega V. Š.a (v „Mosk. Véd.“ št. 317.) je v Rusiji letno kakih 5 mil. otrok brez šole: to je velika izguba uma in energije za narodno delo na korist tujcev, ki so bolj omikani. Državna blagajna plačuje za ljudsko omiko na leto le $3\frac{1}{2}$ mil. r. Avtonomni organi dajo za ljudske šole okolo 6 mil. rubljev, oboji vkupe torej okolo 10 mil. tako, da rusko društvo skoro $2\frac{1}{2}$ krat več daje za ljudske šole nego vlada. Duhovna oblast pa ima za svoje ljudske šole okolo 3 mil. raznih daril. Vlada in društvo naj bi po možnosti podpirala ljudske šole, da se doseže veliki cilj, ki ga ima V. Š. pred očmi govore: „Rusija ima biti ne samo najbolj mogočna, marveč tudi najbolj omikana država na svetu“.

— Iz Žitomira imele so „M. V.“ dopis, v katerem se je tožil dopisnik, da se pravoslavni otroci pod nemškim vplivom —

nemčijo. Z druge strani pa javlja isti dopisnik, da se opaža med Nemci neka težnja za pravoslavljem, in da je nedavno v nemški naselbini Julijanovski prešlo na pravoslavje 21 oseb. Kaj takega do sedaj o nemških naseljencih pač še nismo slišali.

— Letos je prošlo 50 let, odkar je začel literaturno svoje delovanje Dm. V. Grigoróvič. Rodil se je 1822. l. (19. marta st. stila) v rjazanski guberniji sredi čisto ruskega življenja. Osemletni Gr. prišel je v Moskvo in stopil v gimnazijo. Mati pa ga je kmalu odpeljala v Petrograd, kjer je 1835 l. stopil v „Inženernoje učilišče“. Tu se je Gr. sprijateljil z znanim pisateljem Dostojevskim. Leta 1840. odšel je iz predposlednega razreda tega zavoda in začel hoditi v Akademijo umetnosti, da se usovrši v risovanju, a uže 1842. stopil je na službo k ravnatelju carskih gledališč. Prevel je dve igri, ki ste se predstavljali. Tudi male povesti je prevajal. Potem je pisal izvirne povesti in črte, ali ti prvi poskusi niso zadovoljili ni samega pisatelja. L. 1846. šel je v svoj rodni kraj. Tu je kmalu napisal povest: „Деревна“. Potem je napisal v teku 10 let celo vrsto selskih povestij, ki so počasu bile prvi poskusi, da se literatura približa k narodnemu življenju. Posebno zanimiva je tu povest „Рыбикъ“. Ta povest in roman „Переселенцы“ je konečno utrdila literarni pomen tega pisatelja. Povabljen morskim ministerstvom, potoval je na ladiji „Ревизанъ“. To svoje potovanje je potem lepo opisal. Zamislil je obširen roman: „Dva generala“, v katerem je hotel opisati stare plemenitaše, z njih zastarelimi stanovskimi predsodki in nove, ki so želeli velikodušno, da se približajo narodu. Natisnil pa je le začetek tega romana, ker je bil poklican v Petrograd, kjer je sprejel službo tajnika za gojenje umetnosti. Napisal je do 80tih let več umetniško kritičnih razprav, tičočih se slikarstva, kiparstva itd. V 80-tih letih pa se je lotil zopet pripovedalčevega svojega peresa, napisal je celo vrsto povestij, katere je kritika sprejemala jako laskavo: zavzemajo častno mesto v zbranih njegovih spisih, katere je izdal knjigoprodavec Martynov. Sedaj o 50-letnici pozdravljali so ga srčno od vseh strani, želeč, da ta jako simpatični in tudi izven Rusije znani pisatelj preživi še mnogo let, kar mu želimo tudi mi. C.

— „Mosk. Véd.“ pravijo, da ministerstvo za notranje posle obrazuje posebno komisijo, nalog koje bo pregledovati vse zakone, kateri so bili izdani v Rusiji gledé inorodnih posejencev. Ta naredba eika se ve da najbolj na nemške posejbine v Novi Rusiji, kakor se zove južna, primorska, najbolj plodородna progá ruske zemlje. O teh naselbinah je novejša politična literatura napisala cele folijante. K njej so se pridružila cela zemstva i dvorjanstva, koja je vendar nslísal ruski car, ruski Gospodar...

— „Nov. Vr.“ poroča jako važno novico. Vlada je neki trdo sklenila izkupiti tri železnične proge „Главнаго Общества“: Nikolajevsko med obema stolicama, Nižegrajsko med Moskvo i Nižnjim Novgorodom i Varšavsko med Petrogradom i Varšavo. Z novega leta 1894. sprejme vlada na rečenih progah vso upravo, i tako priraste v njenih rokah več nego 2100 vrst železne ceste, to se pravi država bode imela zanaprej okolo polovino vseh železničnih potov v Rusiji v polni svoji oblasti. To pa še ni vse. Do sedaj je izkupovala najbolj take drage, katere so dajale le malo dohodka, a stroške imele so ogromne. Proge „Главнаго Общества“ pa so najbolj dohodne v državi. Načelniku tega društva je odbor v zadnji splošni seji hotel nakloniti celih 180.000 rub. kot dar vrhu navadnega, se ve ta tudi gromadnega oklada! A vojni pomen linije med Petrogradom i Varšavo? No progí služi mnogo inozemcev, kojih se ve da ubero po malu. I tako bo tudi Rusija naprej za Ruse!

— Železničarji od straha trepečejo — za svoje mošnje: Petrograjske novine prinesle so pa le važno novico. Pomimo (poleg)

prog „Главнаго Общества“ vlada izkupi k bodočemu 1894. letu še naslednje železnice: Mitavsko i dvino-rižsko, a zakavkaška draga preide iz vedomstva (urada) vojnega ministerstva v upravo ministerstva potov i soobščenja. Sedanji finančni minister je uže mnogo storil takega, česar so se bali celó dotakniti njegovi predniki. Obuzdal je borzo, pokazal je delokrog raznim denarnim zavodom pod imenom raznih bank, sedaj pa je brenol železno-dražno gnezdo, katero je bilo doslej i bogato i toplo i nekako za vsem nedostopno... Fortem adjuvet fortuna!

— Ministerstvo poljedelja i državnega imetja želi povzdigniti zemeljno kulturo v državi v obče, ne iz kupenja i daljnjih okrajin, kakoršna je n. pr. Sibirija. Da bi pomagalo zemljedelju na obrežjih velikih sibirskih rek, je letos naznačilo 50,000 rub., i to določenje se bo nadaljevalo v bodoče, dokler bo treba.

— Minulo jo 40 let, kar je padel vrli zaščitnik Sebastopolja — general Kornilov. V spomin njegove slavne smrti bodo mu vzdignuli spominek na mestu junaške smrti. Na ta spominek je morskó ministerstvo naznačilo izdatno svoto 80,000 rub.

— V *detišnicah vedomstva carice Marije* bilo je v teku celega leta 3,957 gojencev na polnem sodržanju dobrotnem i 7,669 takih, kateri so prihajali v detišnice ali za hrano, ali za obleko, ali za tem, da bi se česa naučili tam.

— Neki finski tehnik predložil je finskemu general-gubernatorju 4 vrste bezdimnega smodnika. Grof Hajden je odpeljal te smodnike v osredje t. j. v Petrograd; kaj tam porečejo na to, še ni znano. Isti Finec je iznašel tudi neko novo взрывчатое средство (Explosionsmittel).

Božidar Tvorcov.

OGLED PO SLOVANSKEM SVETU.

a) slovenske dežele :

„Slovanski Svet“, kateri završuje s 24. št. svoje VI. leto, ima v tej številki „Kazalo“ tega letnika. — Naročniki dobé v tej številki priloženo poštno nakaznico, da se jim olajša pošiljatev nove, oziroma zaostale naročnine.

„Edinost“, glasilo političnega društva za Primorsko v Trstu, začne izhajati s 1. januarjem 1894. po šestkrat na teden, in to v trikratni zjutranji in trikratni večerni izdaji. S tem je storjen prvi korak za razširjenje „Edinosti“ v dnevnik.

„Božično drevo“ so otrokom po raznih društvih na Slovenskem priredili tudi letos. Otroci so ob tej priliki izvajali njim primerne vsprede s petjem, deklamacijami in igrami. Rodoljubi so pa darovali denarnih doneskov za obleko in potrebščine ubogim šolarčekom. Veselica, ki so jo priredili v ta namen slovenski mladini v Trstu, se je odlikovala na vse strani. Došlo je toliko otrok in naroda, da je bila prostorna dvorana premajhna.

Tudi Miklavžev večer se med Slovenci vedno bolj po-teva.

Tiskovna obravnava. Dné 15. t. m. končala je v Gorici obravnava proti „Rinnovamentu“ zaradi malomarnega nadziranja uredniških poslov. Izdajatelj in odgovorni urednik „Rinnovamenta“, Fran Kušar, obsojen je na 10 dnij zapora in 35 glđ. globe, tiskar marquis H. Obizzi na 7 dnij zapora in 20 glđ. globe, bivši odgovorni urednik Anton Marena pa na 5 dnij zapora in 15 glđ. globe.

Ulični napisi v Ljubljani. Pred poldrugim letom sklenil je obč. svet v Ljubljani napraviti jednojezične, slovenske napise po ulicah Ljubljanskega mesta. Ker sta pa vlada in ministerstvo razveljavila ta sklep, češ da je protiven ravnopravnosti narodov, pritožila se je proti temu ukrepu Ljubljanska občina pri upravnem sodišču na Dunaju. Isto razpravljalo je o tej zadevi dné 13. t. m. in razglasi svojo razsodbo dne 29. t. m.

b) ostali slovanski svet.

Iz državnega zbora. Važna in znamenita je bila tridnevna razprava o osadnem stanju Praškem. Govorili so Mladočehi dr. Herold, dr. Ed. Gregr s polit. stališča; posamična fakta so pojašnjevali inž. Kaftan, prof. Blažek, dr. Pacák in dr. Žaček; posl. Kaizl je presojeval razna kriva stališča. Toda nasproti koaliciji niso nikaki dokazi o neprimernosti osadnega stanja nič pomagali. Predlog manjšine, da bi se zrušilo osadno stanje, je propadel s 185 proti 73.

Z istimi glasi je padel tudi predlog, da bi se obnovile porote. S češkimi poslanci je glasovala vsa slovanska koalicija, dr. Dostal, Kronawetter, Pattai, Pernerstorfer, Liechtenstein, vsi antisemiti, Malorusi Romančuk, Podlaševsky in Telyševsky, v tem ko so ostali odšli. Pred glasovanjem so odšli tudi Slovenci iz Hohenwartovega kluba, vsi Italijani in Srb Kvekić, skoro vsi nemški nacionanci, konservativci Morsey, Treuinfels, Stürgh, 3 poslanci vorarlberški, divjaka Zallinger in Schieder in liberallec Waibel. Od Poljakov ni jih glasovalo 8, od levice 3, od moravskih veleposestnikov Friess in čeških Pabstmann. Vsa ta imena je treba zabeležiti, da svet razvidi toliko laže, kako liberalstvo vlada v nemški levici in večini sedanjih njenih zaveznikov.

Zanimiva je bila tudi debata o budgetnem provizoriju; posl. Spinčić je govoril ob tej priliki 2 uri o polit. razmerah, dostajajočih se Primorskega; on je govoril tudi ob razpravi osadnega stanja. Izmed Slovencev je govoril dr. Ferjančič, no njegov argument, da je treba glasovati za provizorij kot neizogibno potrebo, bi imel veljavo le tedaj, ko bi ne bilo večine zanj; v tem slučaju pa je koalicija skrbela za večino glasov proviz. budgeta, kakor za vsako drugo vladno predlogo.

Zbornica poslancev je pretrgala zasedanje 16. t. m. K poslednjim sejam se zastran važnih govorov še povrnemo.

V svoji seji dné 18. tega meseca vsprejela je gosposka zbornica na Dunaju soglasno brez razprave poročilo združenega juridičnega in politiškega odseka o osadni naredbi za mesto Praško s predmestji. Takoj za tem pričela je razprava o začasnem proračunu. Govorili so zastopniki vseh treh poglavitih strank gosposke zbornice, to je levice, osrednje stranke in konservativne stranke. V imenu levice izjavil je knez Schönburg, da odobruje brezuvetno program koaličijske vlade; pristaje tudi na volilno preosnovo v smislu, da varuje vlada tudi odslej interese velikega posestva. S posebnim veseljem pa pozdravlja levica vladino izjavo, da hoče energično pobijati državi nevarne elemente. Levica je popolnoma složna z vlado, zbok česar ji izreka zaupnico, odobrujoč proračun. V imenu centra povdarjal je opat Hauswirth, da isti sprejme z zadoščenjem jasni vladin program, in da se nadeja, da bodo podpirale vlado vse stranke, kakor jo hoče podpirati centrum. — V imenu konservativcov izrazil je grof Falkenhayn svoje globoko spoštovanje do vlade, katero odlikuje vladar sam s svojim zupanjem. Ako deluje vlada na vzdržavanje vojne sile in s tem skrbi za ugled države na zunaj, utemeljeno je s tem v

notranjosti skupno in mirno delovanje, katero mora roditi zmernost in možno tudi zadoščenje raznim široko narazen tekočim zahtevam. Desnica obečuje vladi svojo dobrohotno podporo, in četudi ostane pri svojih načelih, vendar hoče, podpirajoč vlado, spoštovati tudi druge nazore. V tem smislu odobruje proračun. Na tej laskavi zaupni izjavi vseh treh glavnih strank zahvalil se je knez Windischgrätz, obečajoč, da bode nastojala vlada opravičiti izrečeno ji zaupnico. Potem se je zaključilo zasedanje.

Novi Praški podžupan. Dne 11. t. m. vršila se je v Pragi volitev prvega podžupana, kot namestnika uže potrjenega novega župana Gregora. Izmed 80 oddanih glasov bil je izvoljen s 73 glasovi Mladočeh dr. Podlipny.

Češke posojilnice. „Statistika založen v Čechách, na Moravě a ve Slézske“, katero je izdala češka „Jednota“ ali zveza čeških hranilnic, izkazuje, da je bilo leta 1892. v čeških kronovinah 680 posojilnic, katere so šteje skupno 266.095 članov. Jedna češka posojilnica bila je na Dunaju.

Podpora Ustrední Matice školské iz Amerike. Ameriška „Matice pro školy v Čechach“ odposlala je te dnij „Ustrědní Matici“ v Pragi 1000 gld. kot prebitek gledališčne predstave „Jan Vřava“ v Chicagu, o kateri je nastopil režiser narodnega gledališča Josip Smahá. Znesek 598 gld. pa je poslalo „Ustrědní Matic.“ uredništvo „Slavie“ iz Racine, Wis., Zjedinjene države. V priloženem pismu javlja uredništvo, da je pred letom dnij začelo nabirati darove za prepeljanje Kollárjevih ostankov z Dunaja v Prago. Ker pa sorodniki pok. pesnika prepeljanja niso dovolili, podarje nabrano vsoto „Ustr. Matici“.

Slovanski koncerti na Dunaju. „Slov. Narod“ je objavil dne 18. t. m. dopis z Dunaja, v katerem pripoveduje, da se sedaj odlikujejo na Dunaju češki glasbenik Ondříček, češka četvorica in slovansko pevsko društvo. Dne 7. t. m. bila sta na Dunaju h krati celó dva slovanska koncerta: Ondříčekov v veliki dvorani glasbene družbe in slovansko pevsko društvo v Bösendorferjevi dvorani. Pevsko društvo šteje nad 100 pevcev in nad 40 pevkinj, nastopilo pa je le okolo 50 pevcev in nekaj nad 20 pevkinj. Vsi ostali bili so oboleli za influenco. Zbor je vodil izborni drugi pevovodja gosp. Jiřík. Občinstvo pohvalilo je zbor oduševljeno. Dunajsko glasbeno občinstvo se je uže privadilo slaviti te umetnike po njih umetniških zaslugah, četudi se jim more biti šteje v greh, da so Slovani.

Češko vseučilišče. Tekom zimskega simestra 1892/93 obiskovalo je češko vseučilišče v Pragi 2733 dijakov (159 bogoslovcev, 1185 pravnikov, 1098 medicincev, 147 modroslovcev in 144 farmacevtov); v letnem semestru bilo je vseh obiskovalcev 2410. Veliko število dijakov bilo je Čehov iz Moravske (v zimskem semestru 332, v letnem 262). Doktorske izpite napravilo je koncem leta 1892/93 skupno 917 dijakov (13 bogoslovcev, 304 pravniki, 582 medicincev in 18 modroslovcev). Letos je vpisanih na češkem vseučilišču 2600 dijakov.

Avstrijske občine brez šole. Leta 1890. bilo je na Kranjskem 8 občin brez šole, s skupnim naseljenjem 5.026 duš, t. j. 1.0% vsega prebivalstva, na Koroškem jedna občina s 1.070 stanovniki ali 0.3%, na Štajerskem 4 občine s 1887 stanovniki ali 0.15% skupnega naseljenja. V Galiciji je 1.086.837 ali 16.5% skupnega naseljenja brez šole, v Bukovini 51.963 ali 8%, v Dalmaciji pa 9.643 ali 1.8%. V celej Avstriji je brez šole 1.156.426 naseljenja ali 4.84% skupnega prebivalstva.

Češke gledališčne predstave v Olomucu Koncem pr. mes. priredila je družba V. Hübnerja iz Prage v Olomucu tri predstave igre „Theodora, císařovna byzantská“. Družba žela je obilo odobravanja.

Slovaki skrbé za-se. „Vyšehrad“ javlja, da so sklenili moravski slovaški posestniki ustanoviti v Hodoninu kulturno središče moravskih in ogerskih Slovakov. Sklicali so zatorej te dni v Hodonin shod, na katerem so se posvetovali o skupnem postopanju in o ustanovitvi srednjih šol v Hodoninu. Izvoljeni odbor nabira potrebni denar. Sklenili so osnovati najprvo v Hodoninu realko, katera naj bi vzgajala praktično slovaške sine. — Isti list pripoveduje tudi o rastočej zavesti madjarskih Slovakov. Čim bolj jih stiskajo Madjari, tem trdnješe se oklepajo svoje narodnosti.

Gibanje med Slovaki. Dr. Jan Vanovič v Turč. sv. Martinu izdal je oklic na slovaški narod, v katerem pojašnjuje, da morejo Slovaki doseči svoja prava le z doslednim zahtevanjem in braniti se krivic le s s'oznim postopanjem vseh volilnih okrajev. Sklicali je zatorej zastopnike vseh slovaških občin v skupno posvetovanje na 17. t. m. v Turč. sv. Martin. Vlada pa je zabilala shod.

Hrvatska vstočna politika Pod tem zaglavjem objavil je Polit-Desančić v „Braniku“ članek, v katerem razvija med ostalimi te-le misli: Obžaluje neslogo med Srbi in Hrvati, spominjajoč razne dóbe, v katerih sta postopala oba naroda složno in zajedno. Vprašanje je, ali je ta nesloga samo nekaj slučajnega, ali leži v jeziku? O tej stvari rekel je posl. Biankini v državni zbornici, da se bojujete v jugoslovanskem svetu dve struji: hrvatska in srbska. To niste le dve imeni, to ste dve različni državni ideji, dve različni kulturi, evropska in bizantinska, rekel bi dva sveta, dve civilizaciji. Na žalost je resnično, kar je rekel Biankini, in da je to pravi vzrok nesloge med Hrvati in Srbi. Obžaluje pa Hrvate, da se jim je bolj priljubil zapad s svojo civilizacijo, ker je ista značita iztrebljavanje Slovanstva. Vprašanje Bosne in Hercegovine nikakor ne bi smelo biti prepirnim predmetom med Hrvati in Srbi, kajti tega vprašanja ne bodo rešili niti jedni niti drugi, ampak močnejši faktorji.

„Velebit“ se zove hrvatsko akad. društvo, katero so si zasnovali brv. dijaki v Innsbrucku. Namen mu je gojiti lepo knjigo in glasbo; za poslednjo se je sestavil tamburaški zbor. Prvo sejo je imelo društvo 13. t. m. in si je izbralo predsednikom med. Cirila Kalebíča. Kolikor smo zvedeli, želeli so nekateri mladi Slovenci, bivajoči v Innsbrucku, zasnovati skupno slovansko društvo, ali ni šlo, ker se niso mogli sporazumeti. Navskrižja z domačega ognjišča vplivajo pogostoma na dijaštvo tudi v tujini in taka je menda tudi v Innsbrucku. Tu pa tam se dijaštvo vendar pospenja nad oža stališča separatizma, ki le preveč gospoduje v domovini raznih slovanskih narodičev.

„Društvo za prosvjeto puka u Splitu.“ Osnovano se je v Splitu društvo za ljudsko prosveto pod predsedništvom g. dr. Gaja Bulata. Društveni odbor razglasil je te dni poziv, v katerem omenja, da so rodoljubi sklenili uže marca meseca 1891. l. izdajati majhen list za preprosto ljudstvo. Dne 8. istega meseca začel je izhajati „Pučki list“. Ker se je list razširil in ukrepil v treh letih, prišli so njegovi utemeljitelji na plemenito misel podpirati narod moralno poleg lista še z dobrimi kajžicami. Da nabere v ta namen potrebni denar, osnovano je „Društvo za prosvjeto puka u Splitu“, čigar pravila je uže potrdila vlada. Odboru predseduje g. dr. F. Bulat; podpredsednik pa mu je ms. Fr. Bulić.

Javna knjižnica v Črni gori. „Глас Црногорца“ javlja, da je knjižnica, katero je osnoval knez Nikola na Cetinju v spomin Obodske slavnosti, sprejela nedavno tri zaboje knjig iz Kazana, med katerimi je lepo število knjig od Episkopa Nikanora iz Arhange'skega. Episkop dodal je svojemu daru še 100 rubljev v denarju. Isti knjižnici podarila je Melanija Kačanskova iz Beligrada, hči pesnika Kačanskega, deset iztisov knjige „Makedonija“ v prevodu pok. svojega očeta.

Zatoženo srbsko ministerstvo. Dne 21. t. m. pričela je v Belgradu konečna razprava proti zatoženim členom Avakumovičevega ministerstva. Zatoženih je osem ministrov. Državnemu sodišču predseduje Pero Velimirović, načelnik državnega sveta Sodnikov je 16; deloma so drž. svetniki, deloma pa člani prizivnega sodišča. Zatožene ministre brani 22 odvetnikov; k razpravi je pozvanih mnogo svedokov.

„Extra Hungariam...“ Pod tem zaglavjem priobčuje „Галичанинъ“, da je novosadska „Засрава“ nedavno objavila dejstvo, da Madjari pošiljajo slovaška deca v čisto madjarske kraje, kjer se raznarodijo. Zbok tega „hudodelstva“ moral se je urednik „Засрава“ odgovarjati te dni v Segedinu pred porotnim sodiščem. Zatoženca branila sta romunski odvetnik dr. Pop in srbski odv. dr. Gavrići. Toda vse ni nič pomagalo. Madjarski porotniki proglasili so zatoženca soglasno krivim, na kar ga je Segedinsko sodišče obsodilo na nekoliko tednov ječe.

Madjarizacija. Zdonavsko kulturno društvo „Demka“ zborovalo je te dni v Budimpešti. Na zborovanje je prišlo večje število visokih uradnikov, madjarskih pisateljev in poslancev. Zastopana so bila tudi „Demka“, „Emka“ in druga madjarizatorska društva. Iz razprav je vredno omeniti, da so sklenili osnovati madjarsko osnovno šolo v čisto hrvatskeje občini Terlak, katera ima do 4000 stanovnikov. Nadalje namenili so štipendij 150 glđ. dijaku *nemadjarske* narodnosti, kateri se najboljše priučil madjarščini na St. Gothartskem gimnaziju.

Kollárjeva slavnost v Kijevu. Slovansko društvo Kijevsko priredilo je dne 10. t. m. slavnost v spomin pevcu „Slavy Dcery“. V slavnostnem govoru orisal je vseučiliščni profesor. T. D. Florinsky Kollárja kot pesnika slovanske vzajemnosti.

Kollárjeva slavnost v Varšavi. Stoletnico rojstva Jána Kollárja slavila je „česko-slovenská beseda“ dne 9. t. m. v Varšavi z lepim koncertom in predavanji. Predavanja bila so na češkem, slovaškem, ruskem in poljskem jeziku.

Glasbena šola v Kijevu. Gosp. D. M. Agrenevyn-Slavjanskij snuje v Kijevu glasbeno šolo, katera je prava narodna potreba. Mesto Kijev bilo je odbrano za to, ker leži v središču Malerzije, in ker sluje uže od davna zbok lepih glasov in glasbene nadarjenosti svojih stanovnikov. Projektovani zavod bode imel tri letne tečaje. Poučevanje v petju in glasbi bode brezplačno. Sosebno bodo se učenci vzgajali v cerkvenih zborih, katere namerja g. Slavjanskij uvesti v Kijevskih cerkvah. Nadarjeni gojenci se bodo po dovršenju Kijevski glasbeni šoli priporočali konservatoriju, ostali pa se bodo nameščali za organizacijo in upravljanje cerkvenih zborov po selih.

Pravoslavni Latiši v Vitebski guberniji imajo svoj latiški obred, kateri je uvedel biskup Aleksander. Prva latiška služba božja bila je v Vitebsku dne 17. novembra t. l. v prisotnosti ogromne množice latiškega naroda. Po službi božji propovedoval je biskup Aleksander latiški.

Za rusko prosveto. Moskovski tovarnar Pavlov poklonil je Moskovskemu vseučilišču vsoto 239.000 rubljev in sicer 50.000 rubljev za znanstvene spise, 114.000 rubljev za ustanove in 75.000 rubljev za razširjenje vseučiliščne knjižnice. — V ufimskej guberniji snujejo 130 vrejenih ljudskih knjižnic; dežela sama je nabrala v ta namen 50 tisoč rubljev.

Shod maloruske stranke bode dne 29. t. m. v Drohobyčih. Odposlanci se bodo posovetovali o stališču galiških Rusov nasproti novemu politiskemu položaju in o slovanski koaliciji.

Jubilej madjarske države. Leta 1896. bode tisoč let, odkar je bila ustanovljena ogerska država. V proslavo te tisočletnice izbrala je vlada posebni odsek 40 poslancev, kateri morajo ostati v ozki dotiki z vlado samo za določitev podrobnejšega načrta. Namerjajo se dogotoviti do jubilejnega leta ta-le dela: dva nova mosta preko Donave v Budimpešti, zgradba nove palače pravosodja, palači za obrtni muzej in obrtne šole, slovesno odprtje Donave ob ožini pri „Železnih vratih“, otvorenje 400 madjarskih osnovnih šol v nemadjarskih pokrajinah, zgradba nove parlamentarne palače, slavnostni zgodovinski spreved, kateri naj tolmači osnove ogerske države, poslanci ogerskih državnih zbornic naj se poklonijo kralju, in konečno naj se odpre deželna razstava s pripomočjo tudi nemadjarskih narodov in v Budimpešti naj se odkrije alegorični spomenik, predstavljajoč osnove ogerske države.

K NJIŽEVNOST.

Vestnik šolske družbe sv. Cirila in Metoda. VII. Izdalo in založilo vodstvo v Ljubljani, 1893. — Iz tega poročila razvidimo, da družba sv. Cirila in Metoda napreduje jako lepo. Podružnic ima: na Kranjskem 56, na Štajerskem 31, na Koroškem 15, v Trstu 4, na ostalem Primorskem 18 in v Istri jedno, skupno torej 125. Družbenikov ima: pokroviteljev 120, ustanovnikov 1032, letnih 6187, podpornih 3729, skupno torej 11.068. Družba je imela v upravnem letu 1892. dohodkov glđ. 14.697.06 in stroškov glđ. 13.258.09. Začetkom šolskega leta 1893/94. bilo je v šolskih zavodih vpisanih 1.145 otrok.

Slovensko-nemški slovar. Izdan na troške rajnega knezoškofa ljubljanskega Ant. Alojzija Wolfa. Uredil M. Pleteršnik. VIII. sešitek obseza slova od „medčeljústen“ do „náj“. (Str. 561—640). Cena sešitku 50 kr.

Le statut de Raguse. Codification inédite du XIII siècle. Par V. Bogišić. Paris. Librairie du recueil général des lois et des arrêts et du journal du palais. L. Larose éditeur. 1692.

Pláč koruny České neboli Persekuce lidu českého v letech 1868—1873. Napsal J. Arbes. Druhé doplněné vydání. Nakl. dr. Frant. Bačkovský v Praze. 1893. Ve sbírce vynikajících spisů. Seš. 1. Cena 40 kr.

Svatba u lužických Srbů. Naps. A. Černý. V Praze 1893.

Dějiny umění strelověkého v Čechách. I. Braniš. Nakl. J. Höfera Klonček. V Praze 1893. (Seš. 9—13).

Náš lid jak jeví se ve svých zvycích, obyčejích, písních z kraje litovelského a severní Moravy. V Olomouci 1893.

Český katalog bibliografický za rok 1893. Seps. J. Springer-I. Jirman. V Praze 1893.

Album przedhistorycznych zabytków wielkiego kniestwa poznańskiego. Dr. Bol. Erzepski. Poznan 1893.

Český katalog bibliografický za rok 1892. Nové řady ročník IV. Sestavili Josef Springer a Josef Jirman. Pomoci České Akademie. Nákladem spolku českoslovanských knihkupeckých účetních v Praze 1893.

Hlavní proudy literatury století XIX. Romantičká škola ve Francii. I. Brandes. Autorisovaný překlad dle druhého, rozmnoženého vydání. Z dánštini přeložila Anežka Schulzová. V Praze. Nakladatelství I. Otto knihtiskarna. Sešit 1. Cena 20 kr. Kakor znano, je to Brandesovo, na češčino preloženo delo jako razširjeno med civilizovanim svetom.

Matice Slovanská. Sborník nejlepších povídek a novel slovanských, článkův a zpráv o kulturněhistorických poměrech a úkolech slovanských. Majitel, vydavatel a redaktor Karel Wolf. V Olomouci. Číslo 11. (Str. 129—176). Izhaja 5. in 20. vsacega meseca. Cena 2 gld. 50 kr. na leto.

Český lid; sborník věnovan studiu lidu českého v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku. Izhaja v Pragi vsaka dva meseca jedenkrat v zvezkih od 6 do 7 tisk. pól v 8°. Cena za vse leto 4 gld., posamični zvezki 80 kr. Glavni založnik: F. Šimáček v Pragi, Jerusalemská ul. 11. — Št. 2 prinaša: Svatebni praporce z okolj Počátek (s 3 podobami). — Dopis selky od Ronova nad D. z r. 1620. — Staročeské lidové názvy koni v XVI. stol. — Svadba v okolí Chrasti (na Chrudimsku). — Malby domku v nejjíznější Moravě. — O naši světské písní lidové. — O lidu poddaném na panství poděbradském za XVIII. věku. — Vánoční chození sbukálem v Berouně roku 1777. — Dušičky nosívaly šedivá mračna. — Staré pověsti o zlatě v Krkonoších. — Pověst o puvodu koni na Mělnicku. — Časové zprávy. — Památky slovanského pravěku v místních názvech se zvláštním ohledem na Čechy. — Ochrana památek a starožitností u nás. — Starobylé kříže v okolí Domažlic, Německého Brodu, na Tábořsku a v Lužici (s 4 podobami). — Kritiky, referáty, literatura. — Ruzné zprávy. — Poleg omenjenih 7 podob ima ta zvezek še 16 drugih, jako lepih podob iz raznih narodopisnih razstav.

Крѣла. Пјесме од Јулке Јовица-Стратимировића. Земун. Штампарија Јове Карамата 1893.

„Србобран“. Илустрован календар за годину 1894. Издање Српске штампарије у Загребу. Приредно Сима Лукић Лазић. Цијена 70 потура или 35 новчића. Коледар је прирејен по старем и новем шетју. Обсега много уметних и народних песмиј, повестиј, животописов, илустрациј и слик. Има туди кратко zgodovino Srbov. Та коледар се more merití z najboljšimi te vrste izdanjih pri drugih Slovanih.

Руска граматика. Написао Јеврем А. Илић, професор богословије. (Друго издање). Биоград 1893. Добива се при писателју. Цена 1.50 din.

Приносъ къмъ българската народна етимология. Дръб. Ив. Шпшмановъ. София 1893.

Мађары и Славяне въ прошломъ. Историческія справки о славизмѣ въ государственной жизни Угріи. Проф. Р. А. Грота. Варшава 1893. Типографія Варшавскаго учевнаго округа. Книжница, obsegajoča 34 vel. 8, predočuje zanimiv govor, ki ga je imel prof. Grot pri slavnosti Varšavskega vseučilišča 30. avg. (st. st.). Grot dokazuje med drugim, kakó so Madjari pozabili svojo prošlost, pretrgali historičke vezi ter zašli na opasne jim poti, katere so jim pokazali — tujci, njih in slovanski vragi. Praznik tisočletnice, h kateremu se pripravljajo, naj bi jih streznil še v poslednji trenotek!

Козак. Новела Сахера Мазоха (са сликом историјског козака Хмелницког). Биоград 1893. Издање книжаре Г. М. Борића. Цена 60 п. г.

Вопросы философии и психологии. Годъ IV., книга V. (20—я). Vsebina: Е. Чобровъ: Искусство и нравственность. — Алексей Введенскій: О задачахъ современной философии. — Isti: О видахъ вѣры въ ея отношеніи къ знанію. — А. Корниловъ: О человеческой рѣчи, itd. — Та veliki časopis, katerega vsak zvezek je cela knjiga (po 500 in še več strani) obsega obči, potem specijalni oddelek, zatem kritiko in bibliografijo s pregledom knjig in časopisja ter poročila o delovanju „Psihologičeskoga občestva“. V 5 letih se je izdanje takó razširilo, da je bode imenovano „Psihologiško društvo“ odslej izdaval brez vsake postranske podpore, in da bode potrebovalo dva urednika. (Dosedanji je prof. N. J. Grot, pridruži se mu z novim letom takisto Moskvskega vseučilišča prof. L. M. Lopatin). Sotrudniki priobčujejo temeljite razprave, poštevaljoč modroslovno književnost vseh velikih narodov. Za granico stoji časopis (5 knjig) na leto 8 rub., v Rusiji pa 7 r.; društveniki ga dobivajo za 2 r. ceneje. Naročnina se pošilja administraciji (koytora Журнала Воп. и психологии, Москва, Пречистенка, Левшинскій пер., домъ Авдѣева). Prva št. za l. 1894 izide januv. meseca. To izdanje je in bode gotovo najvažnejše med te vrste slovanskimi časopisi, priporočamo je slovanskim mislilcem in strokovnim filozofom.

Робѣлохорскѣ elegie. Pořadni prvni. Tako se imenuje nadaljevanje del V. Beneše Třebiského, katera proti nizki ceni — snopič po 16 kr. — izdaje založnik F. Topić v Pragi. Doslej je izšel uže V. oddelek vseh del znamenitega prerano umrlega pisatelja češkega.

Yabilo na naročbo.

Sedanja doba je prehodna doba tudi v smislu odločitve mej med zapadno in vstočno kulturo. Ker je Zapad na mnoge strani močnej in bolj razvit, je ta doba huda za vse Slovanstvo, najbolj pa za male slovanske narode. Zapadna politika dela na to, da bi ti narodi ostali pri latinsko-germanski kulturi; zaradi tega je dandanes slovanski kulturni program toliko važen za zapadne Slovane, ki se boré brez

skupnega literarnega jezika, brez narodne politiške organizacije, brez cerkvenega obreda in jezika cirilometodijske cerkve nasproti močnim, kulturno organizovanim in utrjenim velikim narodom zapadne civilizacije. Brez kulturnega programa ostane boj zapadnih malih slovanskih narodov brez vsakega trajnega, za bodočnost odličnega vspeha. Spoznanje te resnice pa le težavno prodira med zapadnimi Slovani, ker jih je zapadna kultura že davno zapletla v svoje omrežje, in da ostanejo v tem omrežju, zato skrbi politika zapadnih civilizovanih narodov. Da bi se to spoznanje širilo in utrjevalo pri korenini, zato skuša med Slovenci pripomoči „Slovanski Svet“ in trudi se bode tudi nadalje v tem smislu.

Pojašnjeval bode naš list slovansko prošlost v bodočem letu s kritičnim zgodovinskim delom o *cirilometodijski cerkvi med Slovani v obče in Jugoslavlani posebe*. Ta kritika pojasniti znamenite stvari slovanske zgodovine, boj slovenskih narodov z zapadno kulturo, in kakó je prišlo do tega, da so se geografski strahovito skrčili ravno Slovenci, drugi Slovani pa utonili v latinsko-germanski kulturi, vsi ostanki sedanjih zapadnih Slovanov pa izgubili najvažnejše svojstvenosti in odločilno narodno ter cerkveno organizacijo. Iz takega pogleda v prošlost bomo še le videli, da sedanji veliki tir zapadne politike ni nič novega, pač pa le nadaljevanje nad tisoč let starega, proti Slovanstvu obrnjenega stremjenja.

Važno se nam zdi, da Slovenci spoznavajo tudi tradicije, ohranivše se med vstojnimi Slovani, zlasti o umetnosti in na prvem mestu o narodni poeziji. Zato bomo, kakor letos, seznanjali i nadalje čitatelje z „biserji“ te tudi od zapadne civilizacije občudovane čiste narodne poezije. Jugoslovanski mlajši, na čelu jim hrvatski pisatelji in pesniki nam radi pomagajo na to stran in kažejo tudi s svojimi tvorbami v našem listu na svojstvenost duha slovanskega pesništva. Vaje v čitanju s cirilico bomo nadaljevali; v to nam služijo prvič izvirne pesmi s cirilico, drugič pa prepisi slovenskih tekstov na cirilico. Posljednja dobiva pri poskusu v našem listu posebno obliko, v kateri je mnogo dobro utemeljenega. Za zabavni del pa porabljamo vrhu tega *izvirne* slovenske, hrv. itd. pesmi poleg prozajicnih spisov. O največem slovanskem narodu redno prinašamo največ poročil pod različnimi rubrikami; kulturno važne stvari pa zabeležujemo od vseh slovanskih narodov.

Politika, katero zagovarjamo mi, je slovanska, kakoršna je možna v Avstro-Ogerski in v interesu države ter njenih narodov potrebna. Nacijonalna avtonomija nam je najvažnejša oblika za pravo narodno organizacijo, ona vede tudi najsigurneje do izvršenja raznih historijskih državnih prav historijskih narodov našega cesarstva. Da smo pri sedanjem položaju za skupno opozicijo vseh slovanskih razun poljskih zastopnikov, ume se samo po sebi. Gledé na zunanjo politiko smo itak onemogli, in je dolžnost slovanskih zastopnikov jasno in odločno izražati narodno mišljenje na svojem mestu. Kar se dostaje sosebno politiškega napravljajenja, smemo omeniti, da soglašajo z nami raznoteri politiški mislilci drugih slovanskih narodov, kakor se vjemajo slovanski rodoljubi s programom našega lista v obče.

Sotrudniki nam ostajajo ti, ki so uže pri začetku delovali za list, vedno zvesti, in po svojih razmerah stalno delujejo; to vidijo čitatelji iz podpisov in šifer pod spisi vsake številke. Vrhu tega, se nam množé sotrudniki med Slovenci in ostalimi Slovani. V vrsti sotrudnikov so tudi katoliški svečeniki, se ve da taki, ki so drugačnega mišljenja gledé na narodne potrebe in cerkveno organizacijo, nego pa slovanski latinizatorji. O svečnikih sotrudnikih smo rekli tu jedino to, da so Slovani, to pa zato, da bi jih ne

ovajali latinizatorski vohuni slovenske krvi, kakor se je vsled naše neskušnosti godilo v posebnih slučajih prejšnjih let. Sicer pa so med sotrudniki in čitatelji našega lista tudi visoki in taki svečeniki, do katerih bi ne mogel poseči vpliv slovanskih latinizatorskih ovaduhov.

Sotrudniki in sotrudnice delujejo iz ljubezni do stvari pri našem listu, koji nekateri podpirajo celó gmotno. Tem in drugim podpornikom izrekamo tu svojo posebno zahvalo.

Naročnike imamo med Slovani v obče, se ve da največ s Slovenskega; vsled povečanja prostora za zabavni oddelek so se naročniki od lani še posebe pomnožili. Vsem naročnikom se priporočamo, da nam ostanejo zvesti tudi v bodočem letu ter skušajo pridobiti novih prijateljev. Ta želja je pri nas stalna zaradi stvari same, potem zaradi zaprek, katere stavlja sosebno latinizatorji našemu listu.

Trudili se bomo, da ostane list vedno odločen zagovornik svojega mnogo obsejajočega programa; kar se pa dostaje mnogovrstnosti gradiva, so raznovrstni, nadarjeni, učeni in skušeni sotrudniki porok, da bode list ustrežal tudi na to stran.

Slog našega lista tu pa tam ni lehak; to, da bi nas zbadali, nam očitajo sosebno latinizatorji, a vemo isto tudi brez njih očitanja. Ali naš list je namenjen mislečim čitateljem in tem, ki se hočejo korenito poučevati o raznih slovanskih kulturnih vprašanjih. Kdor ima nekoliko potrpljenja, privadi se tudi slogu našega lista, ki je itak pri raznih sotrudnikih različen in potem laži ali teži. Da bi hoteli razpravljati vsako važno misel obširniše, potrebovali bi vsaj desetkrat toliko prostora, kakor ga nam je določenega za razlaganje različnih glavnejših vprašanj. Sicer zvestoba starih čitateljev in množenje novih ne kaže, da bi jih slog odganjal od lista. Nasprotno pa je jednatost naših razpravljaj pridobila si mnogo pohvale ravno pri velikih mislilcih raznih slovanskih narodov. Takó se torej priporočamo slovenskemu in naobraženstvu ostalih slovanskih narodov za leto 1894.

Uredništvo „Slovanskega Sveta“.

„Slovanski Svet“ bode izhajal tudi l. 1894. na 20 velikih straneh na istovrstnem papirju 10. in 25. dne vsakega meseca ter stoji:

za celo leto	4 gld.
za pol leta	2 „
za četrt leta	1 „
za ljudske učitelje, učiteljice in dijake:	
celoletno	3 gld. 60 kr.
poluletno	1 „ 80 „
četrtletno	— „ 90 „

Posamične številke po 18 kr.

Zunaj Avstro-Ogerske stoji list 1 gld. več.

Naročnina se pošilja neposredno izdavatelju v Trst.

Upravništvo „Slovanskega Sveta“.

Nekateri so nam dolžni naročnino od letos in od poprej. Te prosimo vljudno, da sedaj izpolnijo nasproti nam svojo dolžnost, ker bi drugače zlasti stareje dolžnike morali terjati po drugih potih.

Poprejšnji letniki se pri nas še dobivajo; cena po dogovoru.

Listnica uredništva.

Na voščilih, izrečenih ali sporočenih od raznih stranij, iskrena zahvala, in mi voščimo vsem sotrudnikom, podpornikom, naročnikom ter somišljenikom lepe praznike in srčno novo leto. Na razna pisma odgovorimo te dni.

Popravki k 23. št. „Sl. Sv.“ V pesmici: „Sve na svetu“ ima 8. k. glasiti: „Le počasi kaplja zlata, V sodu milem nam zori itd.“

Novine in časopisi za l. 1894.

a) politiški.

„Slovenski Narod“. Dnevnik, izhaja v Ljubljani. Velja za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld.

„Edinost“ izhaja v Trstu, od 1. januarja 1894. trikrat na teden s trikratnim večernim izdanjem. Naročnina: za vse leto 10 gld., za pol leta 5 gld., za četrt leta 2 gld. 60 nč., za jeden mesec 90 nč.

„Soča“; tednik, izhaja v Gorici na Primorskem. Naročnina stoji s priloga „Primorec“ in „Gospodarski list“ za vse leto gld. 4.40, za pol leta gld. 2.20, za četrt leta gld. 1.10.

„Sloga“; tednik, izhaja v Gorici na Primorskem. Velja za vse leto gld. 1.20, za pol leta 60 nč., za četrt leta 30 nč.

„Il Rinnovamento“; tednik, izhaja v Gorici. Cena: za vse leto gld. 5, za pol leta in četrt leta v razmerju.

„Domovina“, izhaja v Celju trikrat na mesec. Naročnina: za vse leto 2 gld., za pol leta 1 gld., za četrt leta 50 nč. (S prilogo „Slovenski obrtnik“).

„Mir“, izhaja v Celovcu trikrat mesečno. Velja za vse leto za premožnejše naročnike 2 gld., za manj premožne pa gld. 1.50.

„Amerikanski Slovenec“; tednik, izhaja v Toweru (Minnesota, Zdr. severoameriške države). Stane za Evropo vse leto 3 dolarje.

„Naša Sloga“; tednik, izhaja v Trstu. Cena za vse leto 5 gld., za seljake 2 gld.

„Obzor“; dnevnik, izhaja v Zagrebu. Cena: za inozemstvo za četrt leta gld. 5.50.

„Hrvatska“; dnevnik, izhaja v Zagrebu. Cena za inozemstvo za vse leto gld. 18, za pol in četrt leta v razmerju.

„Narodni list“ izhaja v Zadru (Dalmacija) dvakrat na teden. Cena: za vse leto gld. 10, za pol leta gld. 5, za četrt leta gld. 3.

„Narod“ izhaja v Splitu (Dalm.) dvakrat v tednu. Cena za vse leto za Avstro-Ogersko gld. 10; za pol leta v razmerju.

„Il Diritto Croato“; tednik, izhaja v Pulju. Cena za Avstro-Ogersko: vse leto gld. 5.60, za pol leta gld. 2.80. Za inozemstvo več poštnina.

„Bošnjak“; tednik, izhaja v Sarajevu. Cena za Avstro-Ogersko: gld. 5 za vse leto in gld. 3 za pol leta. Za inozemstvo gld. 6 za vse leto.

„Národní Listy“; dnevnik z večerno prilogo, izhaja v Pragi. Stoji na četrt leta gld. 6.70.

„Hlas národa“; dnevnik z večerno prilogo. Izhaja v Pragi in stoji za Avstro-Ogrsko gld. 5.50 na četrt leta.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca. Cena mu je za zunanje naročnike za celo leto 4 gld. za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Za dijake in ljudske učitelje stoji celoletno 3 gld. 60 kr., pololetno 1 gld. 80 kr. in četrtletno 90 kr. — Posamične številke se prodajajo po 18 kr. — Naročnina, reklamacije in donisi naj se pošiljajo F. Podgorniku v Trstu, ulica Farneto št. 44.

„Politik“; dnevnik z večerno prilogo; izhaja v Pragi. Cena za tozemstvo gld. 6.60 za četrtletje.

„Velehrad“, izhaja v Kroměříži (Moravska) dvakrat v tednu. Stoji za vse leto 7 gld.

„Vyšehrad“; tednik, izhaja v Pragi (z zabavno prilogo „Svatvečer“). Stoji za vse leto 6 gld.

„Selské Listy“ izhajajo v Olomucu dvakrat na tednu. Cena jim je gld. 7 za vse leto.

„Čas“; tednik, izhaja v Pragi. Stoji gld. 1.50 za četrt leta.

„Naše Hlasy“, izhajajo v Češkem Brodu dvakrat mesečno. Cena jim je 2 gld. 20 nč. za vse leto.

„Národní Noviny“ izhajajo v Turč. sv. Martinu trikrat na teden. Cena jim je 12 gld. na leto.

„Sokol“; mesečnik, izhaja v Pragi. Stoji gld. 2 za vse leto.

„Галичанинъ“; dnevnik, izhaja v Levovu. Stoji 14 gld. na leto.

„Страхопудъ“ z literarno prilogo „Бесѣда“, izhaja v Levovu 2 krat mesečno ter stoji 5 gld. za vse leto, priloga pa 4 gld.

„Весник“; tednik, izhaja v Pančevu. Stoji za vse leto 4 gld.

„Глас Црногорца“; tednik, izhaja na Cetinju. Cena mu je 6 gld. za vse leto.

„Српска Застава“ izhaja v Belgradu trikrat na teden. Stoji 48 frankov za vse leto.

„Православная Буковина“ izhaja v Černovcih dvakrat mesečno. Naročnina je gld. 4 za vse leto.

b) leposlovnici in znanstveni.

„Ljubljanski Zvon“ (leposloven in znanstven list), mesečnik; izhaja v Ljubljani. Stoji za vse leto gld. 4.60.

„Dom in Svet“ (ilustrovani list za leposlovje in znanstvo), mesečnik; izhaja v Ljubljani. Cena: za vse leto gld. 3, za dijake gld. 2.60.

„Slovanska knjižnica“, izhaja v Gorici vsakih 14 dni v snopičih od 3 do 5 tisk. pôl. Cena vsakemu snopiču 12 nč.

„Slovenski Pravnik“, mesečnik; izhaja v Ljubljani in stoji gld. 4 za vse leto.

„Popotnik“ (glasilo „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“). Izhaja v Celju dvakrat na mesec. Stoji gld. 3 za vse leto.

„Vesna“ (Mesečnik slovenskega dijaštva). Izhaja v Celju. Stoji za vse leto gld. 1.50.

„Vienac“ (zabavi i pouci). Tednik; izhaja v Zagrebu; cena mu je 7 gld. za vse leto.

„Prosvjeta“ (list za zabavu, znanost i umjetnost). Tednik; izhaja v Zagrebu. Cena 7 gld. na leto.

„Gospodarski poučnik“; izhaja v Veloluci dvakrat mesečno. Stoji 3 gld. na leto. (Dalje na zavitku).

